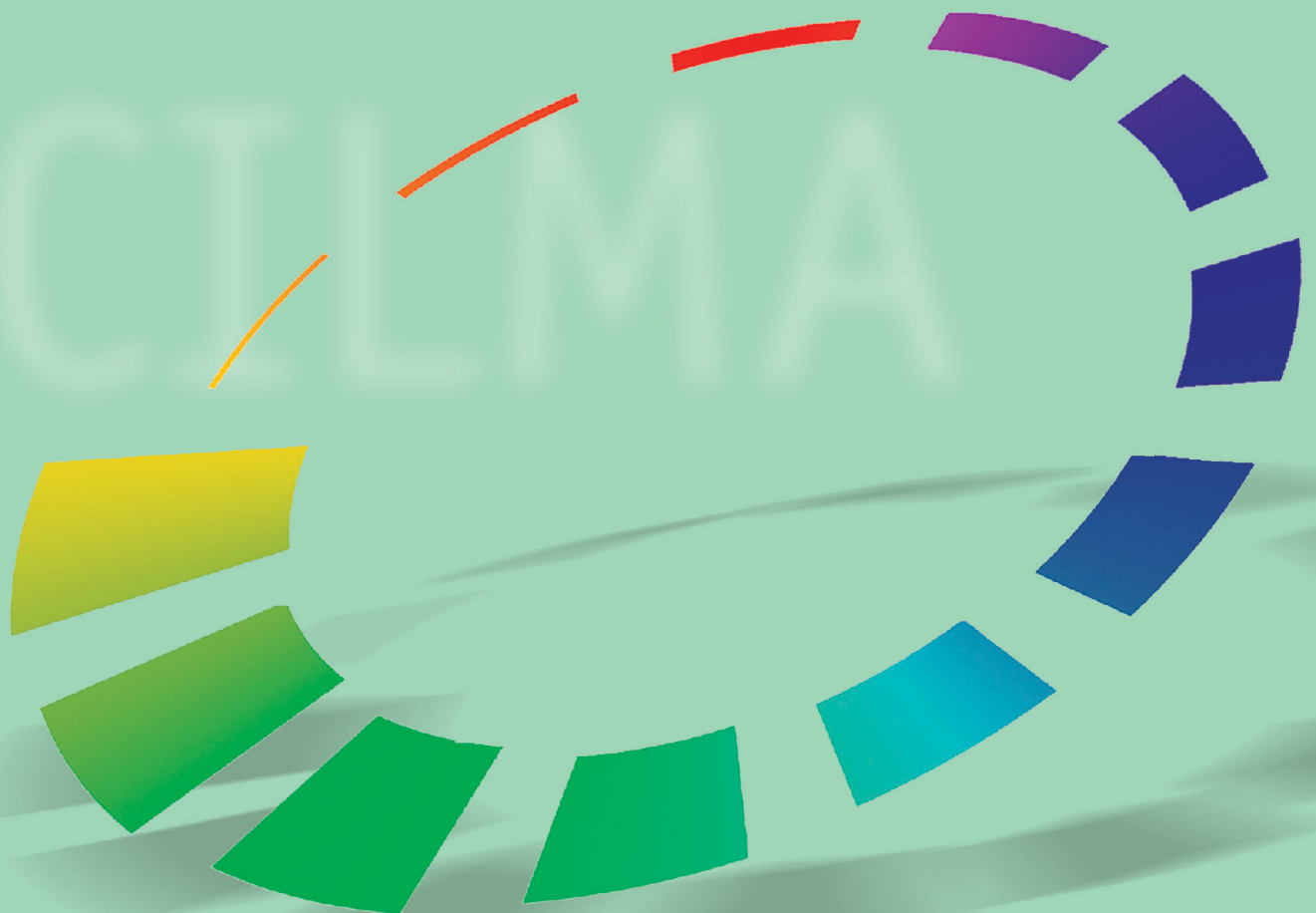


Guia de
COMPRA VERDA
per a la **PREVENCIÓ** del
CANVI CLIMÀTIC a les
administracions
locals de les
comarques gironines



Guia de
COMPRA VERDA per a la
PREVENCIÓ del CANVI CLIMÀTIC a les
administracions locals de les comarques gironines

Agraïments

Agraïm als Excel·lentíssims Ajuntaments de Celrà, Lloret de Mar i Pardines la participació com a municipis pilot en facilitar tota la informació referent als procediments en les compres públiques per a l'elaboració d'aquest projecte.

Coordinació tècnica



Ecoinstitut Barcelona
Torre dels Pardals, 69 ent 4a
08032 Barcelona
www.ecoinstitut.es

Autors: Àurea Adell, Ana Alcantud, Josep Esquerrà, Bettina Schaefer

Edició

Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les Comarques de Girona (CILMA)

S'autoritza la reproducció parcial d'aquest document amb objectius divulgatius, sempre que sigui sense finalitats lucratives i citant degudament l'origen i autoria.

Novembre, 2005

Impressió Palahí, AG

Dip. Leg.: GI.1292-2005

Imprès en paper 100% reciclat i totalment lliure de clor (TCF)

Homologat internacionalment amb el "Àngel Blau", "Cigne Nòrdic" i "NAPM"

ÍNDIX

Presentació	5
1. Introducció	7
1.1. Context general.....	7
1.2. Objecte del treball	9
1.3. Metodologia.....	10
1.4. Continguts	11
2. Marc legal	12
2.1. Marc actual de la compra verda.....	12
2.2. El cas del subministrament elèctric.....	14
3. Procediments de contractació pública	16
3.1. Llei de contractació de les administracions públiques.....	16
3.2. Pràctiques de compra pública a les administracions locals	19
3.3. L'establiment d'una política municipal de compra verda i la seva incorporació als procediments de contractació.....	22
4. Criteris ambientals per la compra pública	31
4.1. Compra de fusta.....	33
4.2. Compra de paper	38
4.3. Compra d'equips informàtics i ofimàtics	44
4.4. Compra de vehicles	58
4.5. Contractació del subministrament elèctric	64
 Annex I: Com i on introduir les clàusules ambientals?	71
Annex II: Càlcul del consum energètic d' ordinadors en mode actiu	75
Annex III: Exemples de Mesura de Govern, Decret d'Alcaldia i Instrucció als Serveis.....	76

Presentació

La compra pública esdevé un àmbit d'actuació molt important en la política energètica actual per prevenir el canvi climàtic. És important recordar que a nivell europeu les adquisicions de les administracions públiques representen aproximadament el 16% de PIB, cosa que evidencia la seva importància dins de l'economia i les situa com a una de les principals bases per contribuir decisivament al desenvolupament sostenible.

És en aquest sentit que el CILMA ha començat a promoure entre els ens locals de les comarques gironines la compra verda pública en el cas de la fusta i el paper, en el marc de la jornada del passat 8 d'abril i posteriorment amb el curs de formació realitzat entre els mesos de maig i juny de 2005.

Per donar continuïtat en aquesta temàtica i gràcies a l'atorgament d'una subvenció per part del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, us oferim aquesta eina que posa a l'abast dels responsables dels ens locals la informació imprescindible i els procediments necessaris per ajudar a fer efectiva la compra de productes i la contractació de serveis d'ús diari.

Les actuacions previstes en aquesta guia volen contribuir a que els productes i serveis que utilitzem siguin el màxim respectuosos amb el medi ambient, és a dir que en el seu procés d'elaboració o execució emetin menys gasos efecte hivernacle i així poder acostar-nos al compliment dels objectius previstos pel Protocol de Kyoto.

Esperem que aquest document guia us sigui d'utilitat i estarem satisfets si amb aquesta tasca contribuïm a ajudar-vos en la gestió del dia a dia amb criteris ambientals.

Miquel Noguer i Planas
President

Jordi Batchelli i Aulinas
Responsable de la Comissió de
Qualitat Ambiental

1. Introducció

1.1. Context general

La compra pública

Les administracions públiques tenen un paper actiu en la economia de mercat, a través de la compra de productes i la contractació de serveis i obres. En el conjunt de la Unió Europea, les administracions públiques es gasten anualment 1,5 bilions d'euros en la contractació de productes, serveis i obres, una xifra corresponent a un 16 % del producte interior brut europeu. En el cas espanyol, aquest percentatge encara és superior. Per tant, la influència de les administracions públiques sobre el mercat de productes amb criteris ambientals és potencialment encara molt més elevat.

Un altre motiu bàsic per impulsar la compra verda des de les administracions locals és “predicar amb l'exemple”, és a dir, realitzar totes aquelles accions que des de les administracions es demanen als ciutadans, com la recollida selectiva de residus, estalviar aigua, energia o altres recursos naturals a través de canvis de comportament, ambientaltització interna de la pròpia administració, i a través de la compra de productes i contractació de serveis ambientalment més respectuosos.

Els efectes ambientalment positius de la “Compra Pública Verda” a nivell global no són gens menyspreables: així ho va mostrar el projecte europeu RELIEF, que tenia l'objectiu de quantificar el potencial de millora ambiental de la compra verda pública a nivell europeu. Un dels resultats més significatius d'aquest projecte d'investigació era que només amb la contractació d' “energia verda” – és a dir electricitat produïda exclusivament per fonts renovables – per part de les administracions públiques europees es podia aconseguir el compliment d'un 18% dels compromisos de Kyoto subscrits per al conjunt europeu. Un potencial encara més elevat es va mostrar per a l'eficiència energètica d'edificis, la contractació de biocombustibles i l'adquisició de vehicles eficients.

En el cas de productes concrets com són els ordinadors, el projecte RELIEF ha quantificat que la demanda de les administracions públiques europees corresponen a un 12 % del mercat, amb una compra de 2.800.000 unitats anuals per part de l'administració. Per tant, les decisions i els criteris de compra tenen una influència significativa sobre el mercat, i també sobre els impactes ambientals globals.

El canvi climàtic

La prevenció del canvi climàtic, en general, i el control de les emissions de gasos d'efecte hivernacle en particular, és un dels condicionants més important a l'hora de replantejar la política energètica actual, com queda recollit en el nou Pla de l'Energia de Catalunya 2006-2015 que el Govern ha aprovat.

L'assoliment d'aquests objectius no obstant, requerirà també actuacions en polítiques no energètiques, però amb implicacions en el consum d'energia. En aquesta línia la compra pública és possiblement l'àmbit d'actuació més interessant. Fins i tot el mateix Pla de l'Energia contempla la necessitat de plantejar plans de compra pública.

D'altra banda, durant tot el període de discussió entorn aquest Pla, les comarques gironines han mostrat la seva sensibilitat respecte el tema de l'energia.

Es per això, que es planteja aquesta guia amb la intenció d'afrontar la prevenció del canvi climàtic als municipis gironins a través de la compra pública.

En termes generals, les emissions associades al canvi climàtic es produeixen, en els sistemes urbans, més o menys per parts iguals en 3 àmbits: en la de mobilitat, en l'edificació, i en la producció industrial. En el present treball es considera, a tall d'exemple, cadascun d'aquests àmbits de la següent manera – sempre tenint en compte que ens limitem a l'àmbit de la compra pública sense entrar en polítiques ambientals generals:

- pel que fa la mobilitat, es donen criteris i pautes sobre la compra i contractació de serveis relacionats amb vehicles més eficients.
- pel que fa la edificació, aquesta guia es centra en la contractació de "electricitat verda".
- pel que fa els processos industrials, ens centrem en la compra d'aquells productes que formen part de l'activitat administrativa diària, com són el paper, els equips informàtics i, pel seu impacte global i transversal, la fusta.

Per tant, un dels aspectes claus de la present guia és avançar en aspectes que contribueixen a la prevenció del canvi climàtic. Això permetrà mostrar una actitud exemplar davant dels reptes que planteja el nou Pla de l'Energia a Catalunya. D'aquesta manera, el treball pot esdevenir un referent per a iniciar a la resta d'administracions públiques catalanes actuacions exemplars d'estalvi i eficiència energètica i de promoció de les energies renovables a través de la compra pública.

La "legalitat" de la compra verda pública

En els estudis de casos s'han detectat incerteses per part de les administracions locals en aspectes clau de la compra verda (com utilitzar les certificacions ambientals, quins són els criteris ambientals a introduir en els plec de contractació i com introduir les clàusules ambientals en els plec), el que planteja la necessitat de dotar a les administracions públiques gironines d'eines que els hi permetin fer factible la compra verda pública.

Per tant, la guia vol avançar en els dos aspectes esmentats i alhora omplir aquestes mancances per tal que les administracions locals gironines puguin dur a terme la compra verda de productes i serveis.

Per això es donarà tota la informació sobre:

- les possibilitats legals i la manera adequada d'incloure criteris ambientals en la contractació,
- els criteris ambientals a considerar, i
- l'ús correcte de les certificacions ambientals en la contractació pública

No obstant, en aquesta guia s'han tingut en compte les condicions específiques de les comarques gironines, i s'ha contemplat les condicions concretes de la compra pública en municipis: petits (per sota de 1.000 habitants), mitjans (fins a 10.000 habitants) i grans (per sobre de 10.000 habitants), a partir de la consulta directa a Ajuntaments de cada tipologia: Pardines, Celrà i Lloret de Mar.

Les condicions específiques de compra pública en municipis de la primera i segona categoria no plantegen tants problemes de legalitat segons les directives europees, sinó la recerca de mecanismes d'informació i relació amb proveïdors locals que permetin millorar les característiques ambientals dels productes.

1.2. Objecte del treball

L'objectiu general de la present guia és dotar a les administracions locals de les comarques gironines d'eines que els hi permetin dur a terme la compra verda de productes i la contractació de serveis que contribueixen a la prevenció del canvi climàtic.

Específicament s'analitza i protocolitza el procés de compra pública verda del següent grup de productes i serveis:

- Fusta
- Paper DIN A4 i altres productes de paper
- Equips informàtics
- Vehicles
- Subministrament elèctric a edificis municipals

La guia es centra en aquests àmbits en tres aspectes clau:

- Donar a conèixer quins són els **criteris ambientals** més adients per cada grup de productes amb l'objectiu de minimitzar l'impacte ambiental de la compra municipal.
- Definir **clàusules ambientals per als plecs de contractació** del grup de productes i serveis abans esmentats.
- Donar a conèixer les **certificacions ambientals** i el seu ús tant en la compra directa com en els plecs de contractació per cada un dels grups de productes.

1.3. Metodologia

La metodologia seguida per realitzar aquesta guia consta de les següents fases:

1. **Anàlisi dels procediments de compra diferents.** Per mitja d'entrevistes amb els responsables de diverses àrees i serveis s'ha analitzat el procediment de compra a tres Ajuntaments de mides diferents.

Així s'ha pogut abastar la màxima variabilitat de procediments de compra pública, de manera que la informació d'aquesta guia pugui ser útil per qualsevol municipi independentment de la seva mida.

2. **Protocolització del procediment de compra** dels municipis triats **pels 5 grups de productes i serveis** que s'han esmentat anteriorment.

En cada cas s'han analitzat els procediments de compra per als 5 grups de productes en cadascun dels ajuntaments participants. Així s'han protocolitzat 15 procediments i s'ha pogut detectar una gran variabilitat en els procediments específics en cada cas.

3. **Recerca d'informació** sobre qualitats dels productes, possibles millores ambientals, i disponibilitat en el mercat.

4. **Propostes de clàusules ambientals a introduir en els plecs** de compra dels 5 grups de productes i/o serveis seleccionats, en els casos de municipis i/o productes en que la contractació es realitzi mitjançant concurs públic.

La introducció de clàusules ambientals en els plecs de contractació va acompanyada de:

- La justificació legal en funció de les actuals lleis de contractació i de les noves directives europees de compres públiques. Directiva 2004/18/CE i 2004/17/CE¹.
- La justificació dels criteris introduïts des del punt de vista ambiental.
- L'explicació dels criteris ambientals de les certificacions emprades en els plecs de contractació.

¹ DIRECTIVA 2004/18/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 31 de març de 2004, sobre coordinació dels procediments d'adjudicació dels contractes públics d'obres, de subministrament i de serveis.

DIRECTIVA 2004/17/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 31 de març de 2004, sobre coordinació dels procediments d'adjudicació dels contractes públics als sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals.

5. **Recomenacions sobre criteris ambientals bàsics en la compra directa:** en l'anàlisi dels procediments de compra dels tres ajuntaments triats s'ha pogut observar la importància de la compra directa. Per aquest motiu la guia proporciona també:

- els criteris ambientals per minimitzar l'impacte de les compres
- l'explicació i consells d'ús de les certificacions ambientals
- i el procediment per dur a terme la compra verda tenint en compte els agents implicats (proveïdors, responsables de compres...)

1.4. Continguts

A la guia es descriu, per a 5 productes concrets QUÈ comprar perquè aquests siguin ambientalment més correctes i es minimitzin les emissions de CO₂ relacionades i COM incorporar la variable ambiental en la compra pública dels municipis de les comarques de Girona.

De forma resumida es proposa **comprar**:

Producte o servei	Criteri ambiental
<i>Fusta ...</i>	<i>d'explotació sostenible</i>
<i>Paper ...</i>	<i>reciclat</i>
<i>Equips informàtics i ofimàtics ...</i>	<i>de baix consum</i>
<i>Vehicles ...</i>	<i>eficients</i>
<i>Electricitat ...</i>	<i>de producció renovable</i>

I la manera de fer-ho es va justificant als diferents capítols de la guia:

El capítol 2 fa una breu referència sobre el marc legal que regeix la Compra Verda i el marc específic per al subministrament energètic en un mercat liberalitzat.

Al capítol 3 es fa referència als procediments de contractació pública, l'organització de les compres en tres municipis de dimensions diferents, els procediments i eines per implementar la Compra Verda en un municipi petit i en municipis grans amb grau creixent de complexitat.

Al capítol 4 dóna la justificació de l'elecció dels 5 productes i/o serveis, els principals aspectes ambientals a tenir en compte, les certificacions ambientals més importants per a cada producte i, especialment, els criteris ambientals a introduir en la compra.

2. Marc legal

2.1. Marc actual de la compra verda

El marc jurídic bàsic aplicable a la contractació pública de les administracions locals catalanes és extens i estricte. Per això és necessari analitzar-lo si es vol conèixer les possibilitats que ofereix d'integrar criteris ambientals.

En primer lloc, a nivell europeu, el marc ha d'adequar-se a les obligacions derivades del Tractat de la Comunitat Europea i als principis del mercat únic en general (és a dir, la lliure circulació, la no-discriminació i la transparència), així com a les obligacions que en matèria de contractació estableix el Dret comunitari.

En segon lloc, a l'àmbit estatal, la normativa existent es recull principalment al:

- Reial Decret 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de contractes de les Administracions públiques² (TRLCAP).
- Reial Decret 1098/2001, de 12 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament general de la Llei de Contractes de les Administracions públiques³ (RGLCAP).

Ambdues disposicions amb caràcter de legislació bàsica aplicables a tot l'Estat.

Per últim, com a ens local, els Ajuntaments complementen aquest marc legislatiu amb el que es recull sobre contractació a:

- Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de les Bases de Régimen Local⁴.
- Reial Decret Legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de les disposicions en matèria de Règim Local⁵.
- Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya⁶.
- Decret 179/1995, de 13 juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis de les entitats locals⁷.

² BOE 148 de 21 de junio de 2000.

³ BOE 257 de 26 de octubre de 2001.

⁴ BOE 80 de 3 de abril de 1985.

⁵ BOE 96 i 97 de 22 i 23 de abril de 1986.

⁶ DOGC núm. 832 de 27/4/1987.

⁷ DOGC núm. 2066, de 13/06/1995.

Noves directives europees

Durant els propers dos anys però, es preveuen canvis en aquesta matèria degut a l'aprovació, el 2004, de dues noves Directives comunitàries de contractació pública les quals s'han de transposar a la legislació estatal abans de finals de 2006. Aquestes són:

- Directiva 2004/17/CE de 31 de març de 2004 sobre la coordinació dels procediments d'adjudicació dels contractes en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals.
- Directiva 2004/18/CE de 31 de març de 2004 sobre la coordinació dels procediments d'adjudicació dels contractes públics d'obres, subministraments i serveis.

Al Tractat de la Unió Europea de l'any 1997 incorpora el "desenvolupament sostenible" com un objectiu general que ha d'integrar-se a les polítiques i accions de la Comunitat. No obstant, no es defineix com això es pot aplicar a la contractació pública.

Com a conseqüència d'aquesta indeterminació, algunes temptatives d'inclusió de criteris ambientals en contractes públics van ser impugnades i va haver de ser el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (TJCE) el que es pronunciés sobre la forma com els Estats poden incorporar criteris ambientals respectant el Dret comunitari.

El cas més emblemàtic va ser el del *Helsinki Bus Case* amb el que el TJCE defineix clarament el procediment jurídic correcte per a la incorporació de consideracions ambientals, més enllà del compliment de la normativa ambiental.

Arran d'això, i per evitar altres casos en el futur, s'han desenvolupat aquestes noves directives de contractació pública amb les que es cobreix aquest buit i es defineix clarament com es poden integrar clàusules ambientals als contractes públics.

Possibilitat d'introduir criteris ambientals

Com ja s'ha esmentat, les noves directives europees defineixen clarament on i com es poden introduir criteris ambientals en els plecs de contractació pública. Els àmbits són els següents:

- Definició de l'objecte de contracte
- Determinació dels criteris de selecció dels candidats
- Determinació dels criteris d'adjudicació del contracte
- Determinació de les especificacions tècniques del contracte
- Regulació de la possibilitat de presentar variants
- Imposició de condicions per a l'execució del contracte

La legislació estatal i autonòmica, per la forma en que està redactada, també permet introduir consideracions ambientals en aquests apartats si bé no en fa una menció expressa d'aquesta possibilitat.

Es pot concloure, per tant, que amb el marc legal actual es poden exigir criteris ambientals sempre i quan la seva introducció respecti els següents principis bàsics:

- Totes les condicions ambientals han de recollir-se explícitament a l'anunci de licitació o al plec de condicions.
- La seva redacció ha de respectar els principis generals de transparència, no-discriminació i igualtat de tracte, especialment en els criteris d'adjudicació.
- La seva formulació ha d'estar justificada en funció de la naturalesa de l'objecte del contracte i sempre en relació a aquest.
- Els criteris han de ser objectivament quantificables i/o valorables.
- S'especificarà clarament la documentació a presentar com a justificació de la possessió d'una determinada solvència tècnica o de l'acompliment de les especificacions tècniques.

2.2. El cas del subministrament elèctric

La liberalització del mercat de l'energia és un procés gradual que es va iniciar amb l'obertura del mercat per als grans consumidors d'electricitat i gas natural, i que va culminar l' 1 de gener de 2003 amb l'obertura a tots els consumidors peninsulars i l' 1 de gener de 2004 amb l'obertura a tots els consumidors extrapeninsulars:

L' 1 de gener de 1998 va començar la liberalització del mercat de l'electricitat per a aquells clients als quals la Llei del Sector Elèctric els atorgava la condició de consumidors qualificats, és a dir, consumidors que poden seleccionar una comercialitzadora aliena a la distribuïdora i pactar lliurement les condicions contractuals. Des de l'inici d'aquest procés de liberalització del mercat s'ha anat desregulant progressivament.

L' 1 de juliol de 2000 es va ampliar l'obertura del mercat per a tots els clients connectats en alta tensió, uns 60.000 consumidors del territori peninsular. D'aquesta manera, el 52% del consum total peninsular podia practicar la lliure elecció del subministrador.

Des de l' 1 de gener de 2003 tots els consumidors d'energia elèctrica estan considerats consumidors qualificats, així que es va arribar a la total liberalització del subministrament d'energia elèctrica.

És important ressaltar que des de l' 1 de gener de 2003, la legislació espanyola li reconeix al consumidor d'energia el dret d'elecció de la forma en la qual es subministra l'energia, és a dir, el dret d'elegir el mode de contractar l'electricitat i el gas natural, continuant a tarifa (preu fixat pel govern) o contractar electricitat i gas

natural amb una empresa subministradora/comercialitzadora a un preu lliurement pactat.

Mercat a tarifa

En aquest sentit, tots els consumidors poden optar per mantenir a tarifa integral i seguir contractant l'electricitat i el gas natural amb les empreses distribuïdores d'electricitat i gas natural respectivament de les zones.

Es mantenen al mercat a tarifa aquells consumidors que contracten l'electricitat a través de la companyia distribuïdora de la zona, que és la propietària de les xarxes de distribució.

En el mercat a tarifa, el preu dels conceptes objecte de facturació són anualment fixats pel Govern.

Mercat liberalitzat

En el mercat liberalitzat els consumidors peninsulars poden seleccionar l'empresa comercialitzadora de gas natural i electricitat que millor s'adapti a les seves necessitats. La selecció del proveïdor d'electricitat significa una major oportunitat per als consumidors de poder decidir a qui comprar electricitat i triar com aquesta electricitat ha estat produïda. L'oferta d'electricitat amb un percentatge d' "energia verda", és a dir, produïda amb fonts renovables ha augmentat significativament.

Un cop en el mercat liberalitzat, els consumidors han de romandre com a mínim un any en aquest, després del qual podran tornar al mercat a tarifa, si així ho desitgen. Aquest retorn no els hi suposarà cap cost afegit.

3. Procediments de contractació pública

A l'hora de considerar la possibilitat d'incorporar criteris ambientals en els procediments de compra pública hem de partir del marc legal que regula els procediments de contractació. Com que la llei de contractació preveu diferents tipus de procediments, un aspecte important serà veure quines possibilitats ofereix cadascun dels procediments existents.

No menys important és veure quines són les pràctiques habituals en realitats diverses, tant pel que fa als tipus de productes concrets, com a estructures municipals diferents.

A partir de l'anàlisi de les possibilitats que ofereixen els procediments i de les pràctiques existents en municipis diversos podem proposar estratègies per a la introducció de la compra verda.

3.1. Llei de contractació de les administracions públiques

En termes generals i pels aspectes a que ens referim en aquesta guia⁸, podem parlar de tres procediments de compra diferenciats:

- compra directa,
- per procediment negociat o
- per concurs públic.

Els límits per a cadascun d'aquests procediments els estableix la legislació referent a la contractació pública establerta al Text Refós de la Llei de Contractació de les Administracions Públiques⁹ (TRLCAP), Llibre II, Títol III: del contracte de subministrament¹⁰.

Així, tot i que els criteris ambientals per a un producte concret siguin independents del procediment, si que canvia la manera d'actuar segons el procediment que s'hagi de seguir.

⁸ excepte en el cas de l'electricitat que ja s'ha comentat al capítol anterior.

⁹ Reial Decret Legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques.

¹⁰ Article 171. Concepte. A efectes d'aquesta Llei, s'entendrà per contracte de subministrament el que tingui per objecte la compra, l'arrendament financer, l'arrendament, amb o sense opció de compra, o l'adquisició de productes o béns immobles, excepte els relatius a propietats incorporals i valors negociables, que es regiran per la legislació patrimonial de les Administracions Públiques aplicable a cada cas.

3.1.1. Introducció de criteris en la compra directa

La compra directa és aquella que es pot fer sense publicitat ni necessitat de sol·licitar pressupostos previs a la mateixa.

Poden ser objecte de compra directa aquells contractes de subministraments considerats com a contractes menors. Aquests es defineixen exclusivament per la seva quantia i la seva tramitació requereix només l'aprovació de la despesa i la incorporació de la factura corresponent.

Pel cas dels contractes de subministrament segons el TRLCAP tenen consideració de contractes menors¹¹ aquells que no excedeixin els 12.020,24 €.

En aquest cas el comprador disposa legalment de tota la llibertat per triar el producte que desitja. Pot, per tant, aplicar els criteris ambientals que consideri oportuns i també fer ús de certificacions ambientals i ecoetiquetes com a elements de garantia.

3.1.2. Introducció de criteris en procediments negociats

El procediment negociat permet contractar sense fer una convocatòria pública i estableix que cal sol·licitar un mínim de 3 ofertes, sempre que sigui possible, a empreses capacitades per a l'execució del contracte en qüestió.

D'acord amb això també estableix que en l'expedient ha de quedar constància de les sol·licituds, les ofertes i les raons d'acceptació o rebuig d'aquestes.

Pels contractes de subministrament considerats en aquest treball, segons el TRLCAP es podrà contractar seguint un procediment negociat sense publicitat en els casos en que la compra de bens no excedeixi la quantitat de 30.050,61 €¹².

En aquest cas les condicions del contracte, tant econòmiques com tècniques es determinaran en el plec de clàusules administratives particulars, les quals s'aprovaran prèvia o conjuntament amb l'autorització de la despesa i sempre abans del perfeccionament del contracte.

El procediment negociat comporta implícitament una preselecció dels proveïdors. En la mesura que el comprador disposa de poder discrecional per predeterminar a qui sol·licita ofertes, també pot fer-ho en base a la qualitat ambiental dels productes o serveis que aquest li ofereix.

Si pot definir exactament les característiques ambientals que desitja, el comprador pot actuar de la mateixa forma que en la compra directa, només que, en principi, legalment està obligat a sol·licitar tres ofertes. Si finalment només hi ha un proveïdor que pot servir el producte o servei en les condicions ambientals

¹¹ amb una excepció per a la contractació centralitzada de bens (art 183.1).

¹² o de 40.080,97 per als supòsits particulars determinats a l'art 172.1 lletra c. i en general quan concorri alguna de les 12 circumstàncies particulars establertes a l'art 182.

definides això no ha de representar un obstacle a la contractació, si es presenta adequadament justificat en l'informe¹³.

El cas normal serà però disposar de tres ofertes i s'haurà de resoldre en l'adjudicació. En l'adjudicació ens podem trobar en dues situacions, en funció de com haguem definit l'objecte del contracte:

- tres ofertes del mateix producte, o de productes amb la mateixa qualitat ambiental. En aquest cas no necessitem criteris ambientals d'adjudicació, ja que en tots els casos la qualitat ambiental és la mateixa.
- tres ofertes amb qualitats ambientals variables. En aquest cas el comprador haurà d'establir un sistema d'avaluació ambiental de les ofertes.

Definir l'objecte del contracte en base a certificacions ambientals o ecoetiquetes ens permet en molts casos trobar-nos en la primera situació i simplifica per tant l'adjudicació del contracte, cosa que com veurem no serà possible en el procediment obert.

3.1.3. Introducció de criteris en concursos públics

El concurs és la forma habitual establerta per a l'adjudicació dels contractes de subministrament per procediment obert. L'altra forma d'adjudicació per procediment obert és la subhasta, i pels contractes de subministrament aquesta forma només es podrà utilitzar en casos molt determinats¹⁴ en els quals el preu sigui finalment l'únic factor determinant de l'adjudicació.

Pels contractes de subministrament el procediment obert està establert per aquells contractes que superin els 30.050,61 €.

El procediment obert és aquell al que s'ha de donar publicitat perquè qualsevol interessat hi pugui presentar una proposta. El mateix TRLCAP estableix (art 78) la forma en que s'ha de donar publicitat a les licitacions i els terminis que cal garantir. Pels contractes de subministrament prescriu una antelació mínima de 15 dies a la data assenyalada com a fi del termini d'admissió de propostes.

El procediment està regulat per llei i comporta l'elaboració dels plecs de clàusules administratives, que defineixen l'objecte de contracte i els drets i obligacions legals de les parts, i dels plecs d'especificacions tècniques, on es definiran les característiques tècniques del producte i les condicions d'execució del contracte. Aquesta documentació ha d'estar a disposició dels tots els interessats en presentar propostes.

¹³ recordem que la mateixa llei parla "d'empreses capacitades per a la realització de l'objecte del contracte, sense que el seu nombre sigui inferior a tres, sempre que això sigui possible" (art 92.1).

¹⁴ per productes normalitzats, que no admetin variacions en terminis de lliurament, ni cap altra mena de modificació de les condicions. (art 180.1).

El procediment obert, per la seva natura, ha de permetre presentar ofertes a tots els licitadors legalment capacitats. Això no vol dir que no puguem posar criteris ambientals, sinó que aquests s'han de definir clarament en l'objecte del contracte i en les especificacions tècniques en base a criteris concrets¹⁵, però **mai** en forma de certificacions o ecoetiquetes de caràcter voluntari, ja que això suposa una discriminació que pot comportar la impugnació del contracte.

3.2. Pràctiques de compra pública a les administracions locals

Per a la realització d'aquest treball s'ha analitzat els procediments de municipis concrets amb la voluntat de constatar les pràctiques habituals en la contractació pública i, alhora i en la mesura del possible, abastar la màxima variabilitat de procediments.

D'acord amb la metodologia descrita, s'han analitzat les pràctiques en els processos de contractació en ajuntaments de diverses dimensions i per a cadascun dels grups de productes considerats. D'aquesta feina es poden extraure conclusions de caire general que s'observen repetidament, i fins i tot de forma comuna, per als diferents grups de productes, i d'altres que són específiques.

3.2.1. Observacions de caràcter general

El procediment dominant per als casos considerats és el de compra directa, en general per a productes de fusta, paper i equips informàtics i per les tres categories de municipis.

El número de persones que intervenen en les compres municipals augmenta a mesura que augmenta les dimensions i per tant la complexitat del consistori.

Hi ha un llindar de complexitat a partir del qual apareix la necessitat d'establir procediments centralitzats en un servei de compres municipals, però sembla que aquest només s'assoleix per a municipis molt grans (p.e. Girona), però que no existeix en la major part de municipis i no apareix en cap dels casos estudiats.

Així la selecció del producte en cada cas està en mans del "comprador", tot i que la figura del "comprador" no existeix com a tal per al conjunt de productes, sinó que és exercida per persones diferents. En municipis molt petits la funció està fortament concentrada en el secretari o secretària o bé, en el mateix alcalde o alcaldessa, mentre que en els més grans està distribuïda àmpliament entre els tècnics municipals.

Per a tots ells, els criteris que a la pràctica dirigeixen la seva acció són:

- les relacions de proximitat i confiança amb els proveïdors habituals i
- aconseguir unes bones condicions econòmiques

¹⁵ A l'Annex I trobareu una explicació més detallada.

En relació a aquest segon aspecte molt sovint les administracions acostumen a establir un llindar intermedi dins la compra directa, normalment de 3.000€, de manera que :

- per a despeses inferiors, hi ha una acceptació automàtica de la factura.
- per a despeses superiors, s'obre un expedient administratiu en el qual el tècnic corresponent ha d'informar de la contractació per a la seva aprovació prèvia a l'acceptació de la factura. Sovint aquest informe contempla la presentació de diferents pressupostos i la justificació de l'adjudicació.

Un tercer aspecte a considerar és l'acceptació per part del proveïdor de les condicions de pagament, ja que sovint condicions econòmiques especialment favorables no són possibles quan no hi ha un pagament al comptat de la factura.

3.2.2. Observacions particulars per als casos concrets

Compra de fusta

En el cas de la fusta no és estrany la compra per procediment negociat. Serà important tenir criteris clars i definits que es puguin adjuntar com a informació en la sol·licitud de propostes.

Aquest és també un cas en que apareix un actor important en la determinació del producte de fusta: l'arquitecte. En alguns casos serà el mateix arquitecte municipal o enginyer municipal que intervindrà en la selecció del mobiliari urbà quan es tracta de projectes d'urbanització o de remodelació de l'espai públic. En els casos de les obres municipals, pot ser el mateix arquitecte municipal o bé professionals externs qui participin en l'elaboració del projecte.

Serà per tant important que aquests, en la mesura en que participin en l'execució d'un projecte, estiguin informats dels criteris ambientals a exigir i siguin capaços de verificar-los, sigui en la fusteria com a tal o en els productes de fusta. Serà important per tant que el professional s'informi de la situació del mercat.

Compra de paper DIN A4 i altres productes de paper

Tot i tractar-se del material de treball habitual i amb un consum unitari que pot arribar a ser força elevat, en tractar-se de productes de un preu unitari petit l'adquisició es fa pel procediment de compra directa.

En casos de municipis amb una certa dimensió, el volum de despesa anual total podria ser objecte d'un procediment negociat, però això pot passar desapercebut degut a la pràctica de compra periòdica dins de comandes que inclouen diversitat de productes.

Habitualment la compra i reposició de material d'oficina és una tasca assignada o delegada al personal administratiu. Aquesta persona té l'objectiu de mantenir un

estoc de productes suficient i adequat a les dimensions de l'administració municipal.

Tot i que disposa d'un cert poder discrecional sobre les característiques dels productes, difícilment per si mateixa podrà decidir un canvi de paper no reciclat a reciclat. Aquesta és una decisió en la que trobem una particular resistència al canvi, degut bàsicament a la manca d'informació i al desconeixement de les característiques i de la qualitat dels papers reciclats actuals.

Compra d'equips informàtics

Aquest torna a ser un cas en que domina la compra directa, però que en ajuntaments grans pot també trobar-se algun cas de procediment negociat.

D'altra banda, mentre que per ajuntaments petits domina la compra directa del producte com a tal, per ajuntaments grans el subministrament tendeix a ser a través de contractes de renting. Així, mentre que en els casos de compra com a tal la millora ambiental només serà possible en nova adquisició o renovació per obsolescència de l'equipament, en els casos de renting hi ha major flexibilitat.

El coneixement i la capacitat dels ajuntaments per definir les característiques tècniques dels equips també és molt variable. Els ajuntaments més petits no disposen de personal especialitzat i depenen bé del coneixement que a títol particular s'hagi adquirit o bé, han de recórrer als serveis tècnics de les empreses o les botigues d'informàtica. En ajuntaments mitjans pot haver-hi un tècnic informàtic, sovint extern en contracte de serveis, que fa el manteniment dels equips i assessora en l'adquisició de nou articles. Finalment, en ajuntaments grans disposen de serveis informàtics propis per garantir el correcte processament de la informació, també en els casos que el manteniment de les xarxes estigui externalitzat.

A l'hora d'incorporar criteris ambientals, un altre aspecte a considerar és que dins d'equips informàtics hi ha elements o articles diferents (pantalles, ordinadors i impressores, a més dels equips multifuncions) i que no tots es renoven amb la mateixa freqüència. Això significa que cal estar especialment atent en la compra d'equips de llarga vida, com poden ser fotocopiadores o pantalles.

Compra de Vehicles

Val a dir que la compra de vehicles en el cas de municipis molt petits es limita a petits vehicles industrials (dumpers, escombradores...) i rarament es refereix a turismes, que en tot cas podria ser una furgoneta de petita grandària.

D'altra banda, en aquest cas, donat l'elevat preu unitari, dominen els procediments negociats, també quan el subministrament del vehicle es fa a través de renting.

Subministrament elèctric d'edificis municipals

El subministrament elèctric es dona d'alta amb l'empresa distribuïdora de la zona i es manté contractat amb aquesta mateixa empresa. És a dir, els ajuntaments mantenen el seu subministrament en el mercat de tarifa.

Tot i que en molts casos es coneix la possibilitat de passar al mercat liberalitzat, tampoc no s'ha plantejat aquesta possibilitat. Tampoc no s'ha demanat propostes a comercialitzadores que permetessin avaluar el possible cost econòmic del canvi de tarifa.

3.3. L'establiment d'una política municipal de compra verda i la seva incorporació als procediments de contractació

En els apartats anteriors hem vist que la compra pública està sotmesa a una sèrie de procediments i requeriments legals. Aquests procediments s'han de seguir de forma generalitzada per totes les administracions públiques i no diferencien ni estableixen llindars segons les dimensions de cada administració.

Les diferències estan determinades pel volum econòmic, cosa que comporta que administracions de grandària diferent, amb un volum d'activitat diferent, també presentin pràctiques diferents per a l'adquisició d'un mateix producte.

Així, mentre que per a un particular l'element clau és el "què" comprar, en el cas de les administracions públiques adquireix una especial rellevància el "com". I ho és per garantir formalment que els procediments s'adeqüin tant a les prescripcions legals, com a les pràctiques i als procediments administratius propis de cada administració.

Després d'analitzar les pràctiques per als diferents grups de productes en administracions de diferents característiques, a continuació indiquem quins són els elements clau per establir una política municipal de compra verda.

Diferenciem entre municipis "petits" i municipis "grans", ja que el grau de complexitat en la presa de decisions i el nombre de persones implicades en la introducció de la compra verda varia considerablement. Dels 221 municipis de la demarcació de Girona, 140 no superen els 1.000 habitants, i en aquesta guia els considerem petits, mentre que els municipis que s'aproximen als 10.000 habitants o fins i tot els superen, els considerem grans.

Tant per als municipis "petits" com per als municipis "grans" es descriuen els següents elements:

- El punt de partida. Aquesta descripció permet a cada municipi a qui va dirigida aquesta guia ubicar-se en el seu grup.
- Les persones clau, que varien segons l'estructura organitzativa.
- Barreres, que poden aparèixer en el procés d'introducció de la compra verda, així com les possibles solucions.

- Els passos per introduir la compra verda segons la grandària i la complexitat organitzativa.

Finalment, en un últim apartat es descriuen alguns elements addicionals de suport a la compra verda.

3.3.1. Compra Verda en municipis petits

Punt de partida:

L'administració municipal és molt reduïda. A part del responsable polític- l'alcalde o l'alcaldeessa- el personal es limita al secretari i a un administratiu, tots ells sovint amb una dedicació parcial.

Les activitats acostumen a estar concentrades en un edifici municipal, que tampoc està obert de forma permanent, sinó només de forma temporal en horaris i dies preestablerts.

El consums municipals són reduïts i per tant pràcticament en tots els casos es realitzen pel procediment de compra directa. El funcionament és per tant pràcticament assimilable a un consumidor particular.

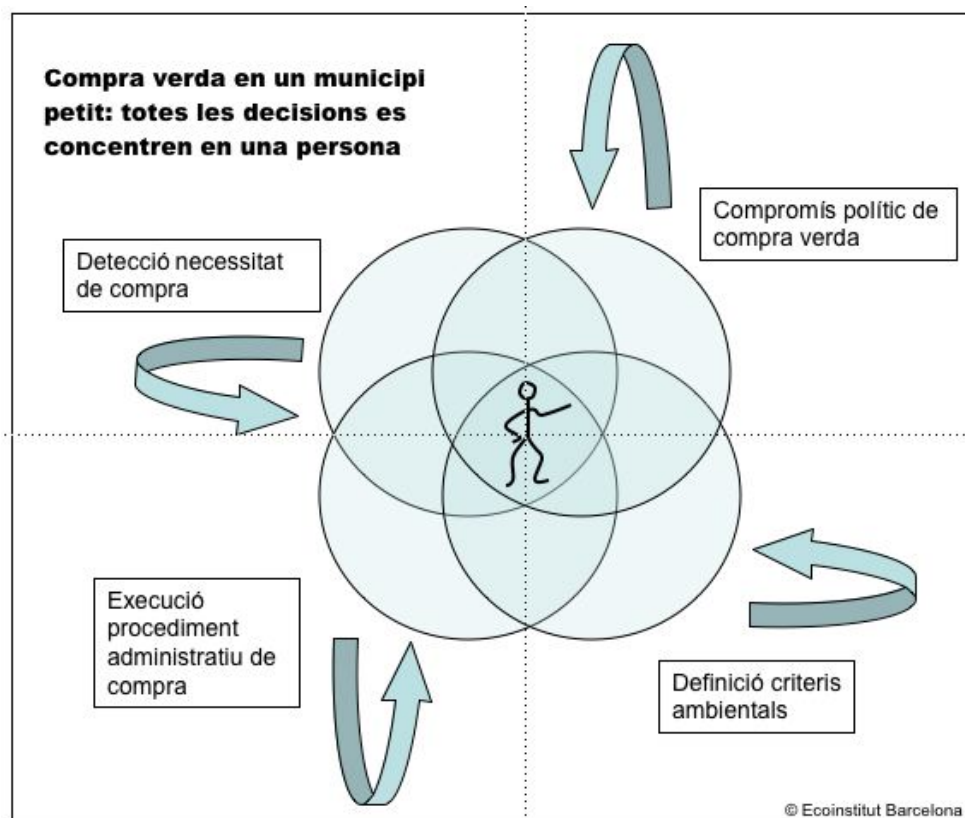
Persones clau:

En aquest cas l'alcalde o l'alcaldeessa actua de forma molt directa en la presa de decisions de compra i fins i tot en la mateixa compra.

Barreres i solucions:

L'element clau és la informació, no hi ha problemes de resistències, ni de procediments. Per tant l'important és que la persona clau disposi de criteris ambientals clars per a exercir la compra directa.

D'altra banda no és pensable que l'alcalde o l'alcaldeessa es converteixi en un expert en qualitat ambiental de productes. El més raonable és que es guiï pels sistemes que s'han desenvolupat d'informació al consumidor, en aquest cas les certificacions ambientals o ecoetiquetes.



Passos per introduir la compra verda en un municipi petit:

Més que introduir la compra verda en aquest cas hem de parlar d' "exercir" la compra verda. De forma sintètica el passos a seguir seran:

Passos

Compromís polític de Compra Verda

L'alcalde o l'alcaldesa pren la decisió de donar prioritat a la compra verda i comunica al personal municipal la voluntat d'exercir-la.

Detecció necessitat de compra i definició criteris ambientals

En la mesura que es tracta majoritàriament de contractes menors el més pràctic és fonamentar la compra en l'ús d'ecoetiquetes i certificacions ambientals, ja que per la seva estructura no disposa de suficient capacitat per avaluar els productes.

Execució procediment administratiu

El responsable municipal haurà de fer una lectura dels criteris pels diferents productes, descrits en el capítol 4, i aplicar-los en les seves decisions.

3.3.2. Compra Verda en municipis grans

Trobarem un grau creixent de complexitat a mesura que es tracta de municipis més grans.

Punt de partida:

Cas 1: *l'administració està organitzada en petits serveis amb 2 a 3 tècnics a l'administració general i no més d'un tècnic per serveis específics, entre ells un tècnic de medi ambient.*

Tot el treball dels tècnics està molt integrat entre ells i també amb el dels representants i responsables polítics.

Poden haver-hi diferents edificis municipals, però l'activitat administrativa de tots els serveis municipals es concentren en l'edifici de l'ajuntament, el qual està obert en horari laboral normal i és punt d'atenció i informació dels ciutadans per a tots els aspectes propis de l'administració local.

Els consums municipals són els equivalents a un petit edifici d'oficines, i en els casos considerats rarament superen el límit establert per a procediment negociat, de manera que quasi sempre es resolen pel procediment de compra directa.

En cas de que superin els 10.000 habitants, pot augmentar la complexitat de l'estructura administrativa:

Cas 2: *l'administració està organitzada en serveis que tenen cos administratiu propi que els permet actuar amb certa independència, de manera que cada servei elabora els expedients propis, sense que hi hagi una relació estreta entre els diferents serveis.*

L'edifici de l'ajuntament recull les tasques representatives i els serveis municipals generals, mentre que els serveis ja poden estar distribuïts en varis edificis municipals.

El consums municipals són significatius i en molts casos entren en el protocol per a procediment negociat.

En municipis molt grans apareix la necessitat de centralitzar els subministrament que són comuns a varis o tots els serveis. Així, apareix la Unitat o Servei de

Compres. En cap cas però el Servei de Compres és l'únic servei administratiu que realitza compra pública. En l'esquema següent cal considerar aquest com a un servei més, amb major o menor participació segons l'abast de competències del servei i cal considerar-lo només com un cas particular dins del cas 2.

Persones clau:

Cas 1: en la compra intervenen els tècnics de cada servei, però molt estretament amb el tècnic de serveis generals (secretaria o intervenció). Aquest centralitza la tasca de redacció de clàusules administratives particulars en els casos de procediment negociat, mentre que els tècnics de cada servei són els encarregats de realitzar els tràmits per la compra directa, sempre amb un informe a secretaria per a l'aprovació de la despesa.

Cas 2: intervenen, a més dels tècnics, els administratius de cada servei que realitzen els tràmits administratius, també per als procediments negociats.

Barreres i solucions:

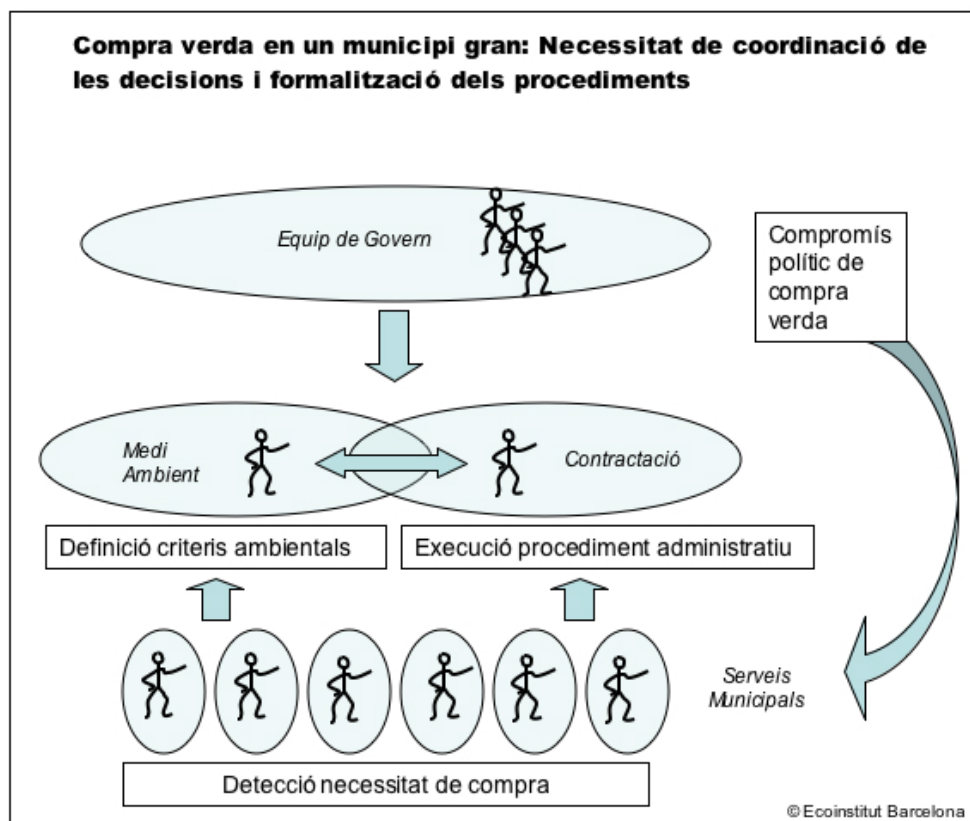
La informació ha d'arribar a varies persones i els tècnics de pràcticament tots els serveis han de disposar de la informació suficient per poder, de forma autònoma, incloure els criteris ambientals en els tràmits de compra.

L'existència d'un tècnic de medi ambient permet centralitzar la recollida d'informació. El servei de medi ambient ha d'assumir un lideratge, cercant la informació, elaborant els **criteris** i fent-los arribar a tota l'administració municipal. L'instrument més adequat seria la **instrucció als serveis**.

Com més gran i més complexa és l'organització augmenta l'efecte de resistència al canvi. Per superar-la cal preveure mesures de **formació i informació** que clarifiquin conceptes i afavoreixin l'interès, la participació i la implicació del màxim nombre de persones.

En el **cas 1**, la participació de la secretaria i la simplicitat d'estructura de treball permet centralitzar i distribuir els criteris.

En el **cas 2**, degut a un major grau de complexitat, la participació de la secretaria ha de situar-se en un nivell de **control dels procediments**, sense que pugui intervenir en la preparació d'aquests, que haurà d'anar a càrrec de cada servei en particular.



Passos per introduir la compra verda en un municipi gran:

De forma sintètica el passos a seguir seran

Passos	Cas 1	Cas 2
Compromís polític de Compra Verda	Comunicació amb el personal municipal de la voluntat d'exercir la compra verda.	L'equip de govern aprova una declaració institucional sobre compra verda i canvi climàtic.
Definició criteris ambientals	El tècnic de medi ambient elabora una fitxa per cada grups de productes, a partir dels criteris descrits al capítol 4.	El tècnic de medi ambient sintetitza els criteris. El Servei de Medi Ambient elabora la instrucció als serveis corresponent que inclou els criteris ambientals a considerar, d'acord amb les propostes del capítol 4.

***Execució
procediment
administratiu***

Fa arribar aquesta fitxa al tècnic de secretaria.

Fa arribar la proposta d'instrucció a la màxima instància municipal que la farà arribar a tots els serveis de l'administració local.

***Detecció
necessitat de
compra***

Els tècnics dels serveis comuniquen les necessitats de compra. Des de secretaria es comunica en cada cas al tècnic corresponent els criteris a considerar en el tràmit de compra.

La secretaria (intervenció) també rep els criteris i en cada expedient comprova que aquests s'hagin tingut en compte. En cas afirmatiu tramita l'informe per a l'aprovació de la despesa. En cas negatiu el retorna al servei corresponent.

3.3.3. Accions de suport als responsables locals

Fins aquí hem explicat els aspectes més generals. En el següent capítol d'aquesta guia s'exemplifica, per cadascun dels grups de productes triats, la forma d'introduir criteris de compra verda en la compra pública i es dona la informació rellevant (criteris per cada producte, certificacions que en cada cas poden ser útils, etc.). Però evidentment hi ha molts altres tipus de productes que són objecte de compra pública, i molt d'ells també rellevants per a desenvolupar una política de prevenció del canvi climàtic. Com anar més enllà dels casos aquí tractats?

Pel que fa a la manera d'incorporar els criteris ambientals en els procediments de compra per a altres productes, creiem que la diversitat dels casos presentats dona als responsables prou informació per poder trobar quin serà el model a aplicar en cada cas. Però seguirà faltant un aspecte clau: aconseguir disposar de la informació pràctica perquè els responsables puguin conèixer els criteris específics a incorporar per cada producte.

En aquest punt els responsables necessiten suport tant del mateix municipi com de organismes supramunicipals. Aquest suport pot ser de molts tipus. A continuació relacionem algunes de les accions possibles.

Accions de suport des del mateix municipi

- **L'adhesió a campanyes d'ONG's:** el suport polític a una campanya concreta pot suposar l'element desencadenant de mesures a diversos nivells i una d'elles pot ser el de la compra pública. Les ONG's busquen la participació en les campanyes i faciliten als organismes que els donen suport, informació i contactes per a poden dur a terme les accions.

Un exemple és l' "Observatorio de WWF/ADENA "Ciudades por los bosques"" que avalua el compromís dels ajuntaments espanyols de més de 20.000 habitants amb la protecció dels boscos del planeta a partir de la compra responsable de fusta. Actualment hi ha només 4 municipis espanyols inclosos en la llista verda – Barcelona, El Prat del Llobregat, St. Boi de Llobregat i Gavà – i en la llista àmbar s'hi inclouen els ajuntaments gironins de Lloret de Mar, Palafrugell, Sant Feliu de Guíxols com a ajuntaments que han iniciat una política de fusta responsable¹⁶.

- **Participació en xarxes de municipis** (nacionals i internacionals): aquestes xarxes permeten compartir informació i concentrar recursos i esforços que permeten als municipis accedir a nivells d'informació que difícilment poden assolir cadascun pel seu compte. Un exemple regional seria el CILMA, Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les Comarques de Girona integrat per municipis, consells comarcals i la Diputació de Girona, que dóna suport i assessorament a les iniciatives de compra verda dels ajuntaments associats. Un altre exemple és la Campanya Europea Procura+, de compra pública sostenible, coordinada a nivell europeu per l' ICLEI (*International Council for Local Environmental Initiatives*) i a nivell català per l'Ecoinstitut Barcelona. En aquesta campanya participen actualment els ajuntaments catalans de Barcelona i Badalona, així com la Diputació de Barcelona¹⁷.
- **Formació i informació:** els municipis han de facilitar la participació dels tècnics municipals en sessions i jornades fora del municipi.

Accions de suport d'organismes supramunicipals

- **Ajuts i subvencions:** encara que no siguin específics per la compra verda, en la descripció de les accions subvencionables es pot incloure les accions o mesures de compra verda pública. Aquesta mateixa guia n'és un exemple.
- **Formació i informació:** els elements més importants són l'organització de jornades i seminaris adreçades a tècnics municipals així com l'elaboració de materials de suport, sigui en format electrònic o paper, que donin informació més detallada sobre aspectes clau.
- **Difusió:** la visibilitat pública de les bones pràctiques dels ajuntaments actius i pioners en la implantació de polítiques de prevenció de canvi climàtic i compra verda a través de la publicació d'articles o campanyes de difusió més àmplies és un altre acció de suport important, sobretot per a municipis de menor grandària.

¹⁶ més informació: http://www.wwf.es/bosques_comercio/observatorio_wwfadena.php

¹⁷ més informació: www.cilma.org i www.procuraplus.org

4. Criteris ambientals per la compra pública

Aquesta guia exemplifica, en el cas de 5 productes diferents, tots els aspectes referents a la seva compra per part de l'administració. En la tria d'aquests s'ha seguit els següents criteris generals:

- **La compra verda pública com a acció exemplar:** el valor de que les administracions duguin a terme iniciatives de compra verda, va més enllà la compra en si mateixa. Per això hem triar productes propis de funcionament intern i quotidià de les administracions, que els hi permet tenir un caràcter exemplificador cara als ciutadans, amb els quals hi ha un vincle comú per tractar-se del mateix producte: fusta (1), paper (2), ordinadors(3), vehicles (4), electricitat (5).
- **Visió global de diversos aspectes del canvi climàtic:** és important pensar en les millores que això suposa pel nostre entorn immediat, però no s'ha d'oblidar la importància de pensar globalment per tal d'evitar fer actuacions que suposin una externalització territorial dels impactes ambientals.

Per això els productes triats intervenen en diferents punts del cicle de l'energia i les emissions de CO₂: producció elèctrica (5), eficiència en el consum d'energia elèctrica (3) eficiència en consum de combustibles (4), sistemes de producció energèticament molt intensius (2), sistemes naturals d'absorció de CO₂ (1).
- **Variabilitat cara al procés de compra:** en el seu tractament en detall es vol cobrir un ampli espectre de possibilitats que permeti als responsables de compra trobar, en accions futures, un marc de referència adequat. Així els productes triats haviem de tenir diferents preus unitaris, ser variables en quan a vida mitjana i per tant taxa de renovació, etc.

En el tractament de cadascun dels productes s'ha inclòs es següents aspectes:

- Els aspectes ambientals clau** a tenir en compte en cada producte i/o servei que poden ajudar a prevenir el canvi climàtic. En aquest sentit, es detallen en cada cas els aspectes de fabricació o ús que suposen un major impacte en quan a emissions de gasos d'efecte hivernacle i les opcions per reduir-les.
- Les principals certificacions ambientals o ecoetiquetes existents** al mercat per a cada grup de productes i els aspectes que certifiquen.

Els acrònims d'aquestes certificacions que s'utilitzen al document són els següents:

Acrònim	Certificació ambiental
AB	Àngel Blau
CN	Cigne Nòrdic
UE	Flor Europea
DGQA	Distintiu de Garantia de Qualitat Ambiental
Estar	Energy Star
TCO	Confederació sueca de professionals
GEEA	Group for Energy Efficient Appliances
FSC	Forest Stewardship Committee
PEFC	Pan European Forest Certification
EUGENE	European Green Electricity Network
RECS	Rewable Energy Certificate System

- c) **Els criteris ambientals a introduir en la compra pública¹⁸.** Com que els criteris ambientals són els mateixos per als diferents procediments de compra, s'exposa en primer lloc el supòsit més complex, la compra per concurs públic. Per a la resta de procediments, es farà referència al primer simplificant els requeriments d'acord amb el procediment.

En aquest sentit esmentar que en l'apartat referent als criteris d'adjudicació, hem estandaritzat la valoració a un sistema de 10 punts que s'hauran de ponderar segons el pes que es vulgui donar als criteris ambientals dins de cada procediment concret.

En els contractes de subministrament un valor que sembla adequat és la ponderació de les característiques ambientals en un 20% i una distribució del 80% restant entre altres criteris d'adjudicació¹⁹ com puguin ser el preu, les condicions de subministrament, etc.

Exemple de ponderació de criteris ambientals en un 20% mantenint el sistema de 10 punts:

Valoració de les ofertes: total 50 punts

- 35 punts per oferta econòmica
- 5 punts per condicions de distribució
- 10 punts per criteris ambientals

¹⁸ cal tenir en compte que els criteris en molts casos s'han d'anar actualitzant, especialment per a productes que evolucionen de forma constant, com seria el cas d'equips informàtics.

¹⁹ en qualsevol cas aquest hauria de ser sempre superior al 5% per poder-lo considerar mínimament rellevant.

4.1. Compra de fusta

L'elecció de la fusta en relació al canvi climàtic respon al paper que els boscos juguen, a nivell mundial, en el balanç global d'emissions.

En aquest sentit, s'ha volgut incidir en la contractació de fusta en tant que, els boscos i plantacions d'on s'extrau són un dels responsables de l'absorció de CO₂ atmosfèric.

4.1.1. Aspectes ambientals en relació a la fusta

L'adquisició de fusta a nivell municipal es dispersa en una gran quantitat de contractes diferents, des de la compra de mobiliari urbà o d'oficina fins la compra de fusta per a la construcció d'edificis. No obstant, independentment de l'ús que se'n faci, els aspectes ambientals relacionats amb la fusta són els de la gestió i explotació dels boscos i plantacions d'on s'extreu.

Els ecosistemes forestals ens proporcionen incalculables beneficis en tant que són les principals reserves de biodiversitat, són font de multitud de productes (fusta, plantes medicinals, etc.) i actuen com a atenuants de l'escalfament global i, per tant, del canvi climàtic, en tant que reguladors de les temperatures i captadors de CO₂. A més, són sistemes essencials per a l'economia local i formen part de la cultura de nombroses comunitats locals i indígenes.

Malauradament, aquests sistemes estan essent explotats de forma insostenible a causa de pràctiques de gestió poc respectuoses i de les talaies il·legals. Aquestes no només posen en perill enormes extensions forestals, entre elles àrees d'alt valor ecològic, sinó que també posa en perill l'estabilitat de les zones afectades a causa de la pèrdua de recursos i de la situació d'injustícia social i violència que es viu.

La situació és tan alarmant que diverses ONGs com Greenpeace o WWF/Adena estan desenvolupant campanyes de conscienciació, com per exemple la campanya "Amigo de los bosques" i, fins i tot, la Unió Europea ha desenvolupat un Pla d'Acció per combatre aquest problema.

Per contribuir a solucionar aquesta situació, a nivell municipal s'ha de fer un consum responsable de fusta que segueixi els següents principis:

- **Garantir l'origen de la fusta.** En aquest sentit no s'ha d'adquirir fusta provinent d'explotacions il·legals o de tala clandestina. El control s'efectua a través de la compra de productes amb una clara certificació de procedència.
- **Adquirir fusta de plantacions o boscos explotats de forma sostenible.** La documentació acreditativa de l'acompliment d'aquest requisit són les certificacions ambientals.
- **Evitar fusta que provingui de boscos primaris i d'alt valor ecològic,** especialment pel que fa a la fusta tropical, a no ser que estigui certificada amb certificacions independents i compromeses en termes ecològics i socials.

4.1.2. **Certificacions ambientals de la fusta**

A nivell mundial existeixen diverses certificacions forestals de garantia d'una correcta gestió de les explotacions, no obstant, les dues ecoetiquetes amb més superfície acreditada són:

L'etiqueta FSC

L'etiqueta FSC (Forest Stewardship Committee) la promou un conjunt de 560 entitats (entre elles ONGs) de 63 països diferents.

Entre els criteris que es tenen en compte a l'hora d'atorgar aquesta certificació hi ha: la protecció de la biodiversitat, inclosa la conservació dels boscos primaris i/o d'interès per a la conservació; la gestió forestal a llarg termini; el reconeixement dels drets dels pobles indígenes i el seu mode de vida; la millora de les condicions laborals i socials dels treballadors i de les comunitats locals; la participació i consens amb les organitzacions no governamentals; la cadena de custòdia que garantitzi que els productes finals s'hagin elaborat amb fusta certificada, etc.

És la certificació més exigent.

www.fsc.org/esp/



L'etiqueta PEFC

L'etiqueta PEFC (Pan European Forest Certification) és una iniciativa de la indústria europea de la fusta i segueix un seguit de principis ambientals i socio-econòmics. No obstant, aquests no són tan rigorosos com al FSC, ni estableix uns requeriments mínims.

www.pefc.es



Altres certificacions majoritàries com el SFI, ATFS o CSA es troben actualment en procés d'integració i reconeixement del PEFC. Per tant, quan s'hagi finalitzat aquest procés, aquestes etiquetes s'equipararan al PEFC en grau d'exigència.

4.1.3. Criteris ambientals per a l'adquisició de fusta

a) Concurs públic

A l'hora d'introduir criteris ambientals en l'adquisició de fusta, primer s'haurà de definir el grau de compromís que el consistori vol assumir. A diferència del paper, per al qual hi ha nombrosos proveïdors de paper reciclat, la quantitat de fusta o productes certificats i el nombre de proveïdors d'aquests no és tan elevat. Això pot dificultar la inclusió de criteris més estrictes. Per tant, es proposen diversos escenaris en funció del tipus de contracte i el grau de compromís:

1. Compra o contractació d'un servei on **l'element principal és la fusta**. Per exemple, compra de mobiliari urbà o d'oficina, compra de tarimes, etc.

D'entrada es proposa que els criteris tècnics evitin la compra de fusta il·legal i en els criteris d'adjudicació s'incideixi en la possessió d'ecoetiquetes per la fusta, a mode de millora.

No obstant, si el municipi decideix ser més estricte, es pot obligar a comprar només fusta certificada. En aquest cas, als criteris d'adjudicació es valorarà el grau de protecció o exigència de cada certificació.

2. Compra de fusta dins d'un projecte d'urbanització o edificació. En aquest cas **la fusta és un material més** i poden haver altres prioritats ambientals com l'estalvi d'energia o aigua.

Si l'ajuntament té com a àmbit prioritari d'acció la fusta, es podrà procedir d'igual manera que als dos escenaris exposats a l'apartat anterior.

Si en canvi, el consistori valora altres aspectes a part de la fusta, com que seria ferragòs entrar a valorar cada material, es proposa que s'adquireixi fusta certificada per garantir el seu origen i uns mínims de gestió ambiental de les explotacions. En aquest marc, la valoració del grau d'exigència de les certificacions quedaria exclòs del procés.

En funció de l'escenari que s'esculli, s'hauran d'escollir uns criteris o altres:

Objecte de contracte

En cas de compra de fusta o productes de fusta es pot especificar a l'objecte de contracte que aquesta serà certificada.

En cas que la fusta no sigui l'objecte de contracte, la definició de les característiques ambientals es detallaran a les especificacions tècniques o als criteris d'adjudicació.

Especificacions tècniques

Independentment de l'objecte de contracte, i a banda dels requeriments tècnics concrets, sempre que s'hagi d'adquirir fusta es demanarà:

i. per al cas menys exigent:

Fusta que no provingui d'explotacions il·legals.

Per certificar-ho, els licitadors hauran de presentar un certificat de procedència de la fusta (país i regió).

ii. per al cas més exigent:

Fusta certificada amb alguna ecoetiqueta expedida per òrgans públics o independents que compleixin els següents criteris:

- a) protecció de la biodiversitat, inclosa la conservació dels boscos primaris i/o d'interès per a la conservació;
- b) la gestió forestal a llarg termini;
- c) la cadena de custòdia que garantitzi que els productes finals s'hagin elaborat amb fusta certificada;
- d) el reconeixement dels drets dels pobles indígenes i el seu mode de vida;
- e) la millora de les condicions laborals i socials dels treballadors i de les comunitats locals;
- f) la participació i consens amb les organitzacions no governamentals.

Criteris d'adjudicació

i. per al cas menys exigent:

Per fusta d'explotacions sostenibles (fins 10 punts).- Amb la voluntat de disminuir l'impacte mediambiental tot contribuint a la gestió racional i a l'aprofitament sostenible dels recursos forestals, s'atorguen punts a les ofertes que incorporin:

- fusta o productes de fusta amb segell FSC o certificacions equivalents: **10 punts**
- altres certificats de gestió forestal d'àmbit nacional o regional expedits per una tercera part independent (PFEC, Àngel Blau, DGQA o equivalents): **5 punts**
- documents que acreditin que la fusta o els productes de fusta provenen d'empreses compromeses amb la gestió forestal sostenible a través d'aliances i col·laboracions amb ONGs progressant cap a una certificació forestal. En aquest cas es demana una descripció de les mesures iniciades: **1 punt**

ii. per al cas més exigent:

Per certificacions ambientals de la fusta (fins 10 punts).- Degut als diferents graus d'exigència de les diverses certificacions de fusta, s'atorgaran els punts de la següent manera:

- per la possessió de l'ecoetiqueta FSC o equivalents: **10 punts**
- per la possessió de l'ecoetiqueta PEFC, DGQA, SFI o equivalents: **5 punts**

Documentació acreditativa

A l'apartat de documentació a aportar pels licitadors, s'ha d'especificar quina documentació és necessària per acreditar l'acompliment dels criteris ambientals tant de les especificacions tècniques com pels criteris d'adjudicació:

Per acreditar l'acompliment dels requisits ambientals, els licitadors hauran de presentar tota la documentació acreditativa corresponent (certificats de procedència de la fusta, certificats forestals, etc.).

b) Procediment negociat

Com que la certificació FSC és la més exigent en termes ambientals i socials, a l'hora de comprar productes de fusta, es contractarà a empreses que venguin aquests productes certificats FSC. A la pàgina web www.fsc-info.org hi ha el registre d'empreses que venen fusta i productes de fusta certificats FSC.

Per tant, s'invitaran a aquestes empreses per participar en el procediment. No obstant, si es vol que altres empreses proveïdores habituals millorin la seva oferta de productes i incorporin productes FSC, serà molt important informar-los de la nova política de compra de fusta per que s'hi puguin adaptar. D'aquesta manera podem influir en el mercat i millorar l'oferta d'aquests productes.

c) Compra directa

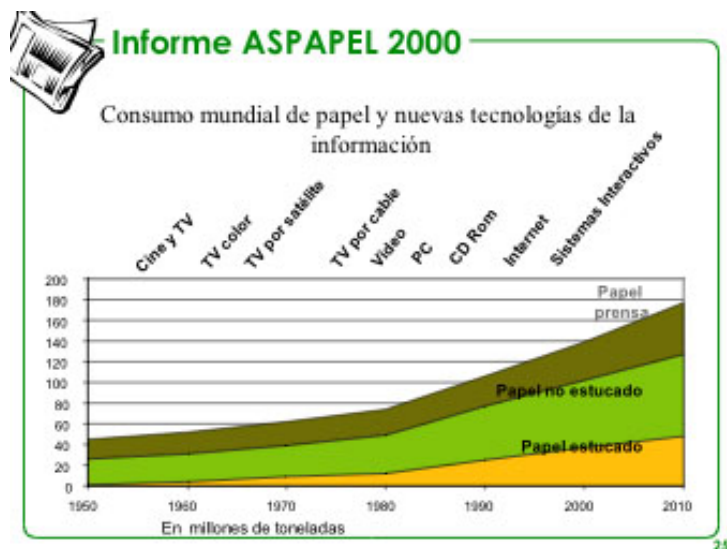
El procediment és igual que al negociat però sense la necessitat de contactar amb 3 empreses diferents.

4.2. Compra de paper

El funcionament intern de l'administració pública s'inclou dins del sector d'oficines i despatxos i, si bé aquest realitza una activitat econòmica "ambientalment neta", també genera impactes indirectes bàsicament a través del consum de recursos: especialment paper, aigua i energia.

A nivell general, es podria dir que el paper és la matèria prima de qualsevol oficina ja que bona part de les eines emprades són d'aquest material (paper per impressió i escriptura, blocs, carpetes, quaderns, sobres, papereria corporativa, etc.).

A més, tot i la introducció de les noves tecnologies de la informació, el seu consum no s'ha reduït sinó ben al contrari, se n'ha incrementat el seu ús, com es desprèn de les dades següents²⁰:



Les oficines són per tant responsables indirectes dels impactes ambientals associats a la producció de paper, una activitat que representa en termes econòmics un 2.5% de la producció industrial mundial i un 2% de tot el comerç mundial²¹.

Per tant, per la importància que té el paper i productes derivats a nivell de funcionament intern de les administracions i pel seu impacte ambiental a nivell global, s'ha escollit aquest producte per introduir criteris ambientals en la seva compra.

²⁰ Les dades de la Asociación Española de fabricantes de Pasta, Papel y Cartón (ASPAPPEL) indiquen a més que l'estat espanyol mostra creixements superiors a la mitjana.

²¹ Dades estimades per IIED en l'estudi "Towards a Sustainable Paper Cycle" elaborat per al WorldBusiness Council for Sustainable Development.

4.2.1. Aspectes ambientals en relació al paper

Els dos aspectes més rellevants ambientalment en la fabricació del paper són: l'origen de la pasta per fer el paper i el procés de blanqueig del mateix.

Origen de la pasta

En termes generals, es pot distingir entre: paper reciclat (procedent de paper recollit selectivament) i paper no reciclat o de pasta química, l'anomenat paper blanc (procedent de fusta d'explotacions forestals).

A l'hora de la seva producció, cadascú té uns impactes ambientals ben diferenciats:

Qüestions ambientals	Paper no reciclat *	Paper reciclat
Matèria primera	fusta	Paper ja utilitzat
Consum d'aigua	115m ³ /Tn	16 m ³ /Tn
Consum d'energia	9.600 kWh/tn	3.600 kWh/tn

* Es prenen com a referència les dades de fabricació de la pasta i el paper de pasta química

Com es pot observar, els consums d'aigua i d'energia pel paper reciclat són molt inferiors als del paper no reciclat (un 86% i un 63% menys respectivament).

Si a això se li afegeix que el paper reciclat contribueix a tancar el cicle dels residus, en tant que recicla paper ja utilitzat, i que el "paper blanc" pot consumir fusta de plantacions forestals no sostenibles (amb la problemàtica associada descrita a l'apartat de la fusta), es pot concloure que el paper reciclat és més respectuós amb el medi ambient que el paper no reciclat.

Procés de blanqueig

Existeixen diferents sistemes de blanqueig del paper: amb clor elemental, amb derivats del clor (p.e. diòxid de clor) o amb altres processos lliure de clor (com l'ozó o l'oxigen).

El primer mètode ja no s'utilitza a molts països a causa dels riscos laborals que comporta. El segon procés, amb derivats del clor, rep normalment el nom de ECF (Elementary Clor Free) *Lliure de clor elemental* i, tot i ser millor que el primer, encara té impactes sobre el medi ambient. L'últim sistema és l'anomenat TCF (Total Clor Free) *Totalment lliure de clor* i, des del punt de vista ambiental, és el millor.

S'ha de tenir present, a més a més, que el 90% de la producció mundial de paper és ECF, per tant, exhibir aquesta denominació no implica cap tipus de compromís ambiental. Per tant, a l'hora de comprar paper, es prioritzaran els papers totalment lliures de clor o TCF.

No obstant s'ha de ser conscient que cap d'aquestes denominacions s'atorguen des d'una instància pública sinó que es un terme encunyat per la pròpia indústria sense cap mena de garantia o reconeixement per si mateixa.

4.2.2. Aspectes tècnics associats al paper

Les modificacions de les característiques ambientals del paper no haurien d'anar en detriment dels aspectes tècnics necessaris perquè el producte sigui adequat per als usos requerits. Per això a l'hora d'adquirir paper per a impressió i escriptura es tindran en compte els següents aspectes:

- l'adequació del paper per a ús en màquines
- la durabilitat del paper per a la conservació de documents

Un tercer aspecte a tenir en compte és el grau d'acceptació del paper reciclat. Es tracta d'un aspecte subjectiu i bàsicament associat a prejudicis respecte al grau de blancor del mateix. Per tant, el grau d'acceptació es probable que augmenti si es garanteix un nivell de blancor mínima del paper.

4.2.3. Certificacions ambientals pel paper

Degut a tots els impactes que es poden generar en el procés de fabricació del paper, diversos organismes públics europeus han creat ecoetiquetes per acreditar els productes més respectuosos amb el medi ambient pel que fa al procés de producció i/o a la procedència de les matèries primeres. No obstant, no totes tenen els mateixos criteris.

A continuació es relacionen les principals certificacions d'organismes oficials per paper que es troben en el mercat i els criteris bàsics que exigeixen:

L'Àngel Blau

L'àngel blau certifica que el paper és 100 % paper reciclat, blanquejat sense clor (TCF), i que es compleixen les normes de qualitat DIN 19309 (paper apte per a fotocopiadors). Els papers s'han de produir sense blanquejadors òptics i han de contenir quantitats mínimes de formaldehid i PCB i complir la norma DIN 6738 respecte a la durabilitat de paper.

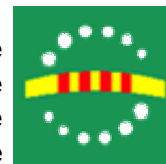
Tot i ser una certificació alemanya, arreu d'Europa hi ha gran quantitat de marques de paper d'impressió i escriptura certificades amb l'àngel blau.

www.blauer-engel.de



Distintiu de garantia de qualitat ambiental

El distintiu de garantia de qualitat ambiental de la Generalitat de Catalunya té com a objectiu la promoció de productes que afavoreixin la minimització de residus o la reutilització i que suposin un estalvi de recursos. El distintiu per paper certifica que el paper és un 90% de fibres reciclades i blanquejat sense clor (TCF).



www.gencat.net/mediamb/qamb/distintiu.htm

El Cigne Nòrdic

El Cigne Nòrdic és una certificació dels països nòrdics. Els criteris es refereixen a la procedència de les matèries primeres i a les emissions durant la producció del paper. Aquesta certificació no garanteix que el paper sigui totalment lliure de clor ni que contingui paper reciclat. Hi ha forces marques de paper que opten per aquesta certificació.



Habitualment es tracta de paper no reciclat i quan és lliure de clor ho indica expressament a part amb l'acrònim TCF.

www.svanen.nu/Eng/

L'etiqueta ecològica de la Unió Europea

L'etiqueta europea controla les emissions durant el procés de producció, la gestió ambiental de les empreses productores, i la procedència de la matèria prima. Pot ser paper reciclat i en cas contrari exigeix que es presenti una certificació d'explotació forestal sostenible.



www.gencat.net/mediamb/qamb/etiqueta_ue.htm

L'etiqueta FSC

L'etiqueta FSC (Forest Stewardship Committee) només certifica paper fabricat a partir de fusta que provingui d'explotacions forestals certificades FSC- certificació més estricta respecte a les condicions socials i ambientals de les explotacions forestals. No obstant, no especifica cap altre aspecte ambiental.



www.fsc.org/esp/

Atenció! El terme **"Paper ecològic"** no representa cap certificació o garantia. Són els propis productors de paper de pasta química que s'autoatorguen aquesta "etiqueta verda", alguns per TCF i altres per ECF, però en cap cas és una certificació ambiental que garanteixi la qualitat ambiental del paper.

4.2.4. Criteris ambientals per a la contractació de paper

a) **Concurs públic**

Objecte del contracte

Tant si el contracte és de compra de paper com d'homologació d'un o varis proveïdors pel subministrament del mateix, a l'objecte del contracte es pot especificar que es vol adquirir només paper reciclat. Per exemple:

Compra de paper reciclat per escriptura manual, fotocopiadores, impressores i equips de fax amb paper no tèrmic usat a les dependències municipals.

Especificacions tècniques

El paper reciclat a adquirir haurà de complir els següents requeriments:

- 90% mínim de fibres post-consum reciclades
- Procés de blanquejat totalment lliure de clor (TCF)
- Grau de blancor ≥ 80 segons ISO 2470
- Durabilitat superior a 100 anys segons ISO 5360 o la norma alemanya DIN 6738 ²²
- Acompliment dels requisits d'idoneïtat tècnica per impressió i fotocòpia, segons la norma francesa AFNOR Q11-013 o la alemanya DIN 19309 ²³

Criteris d'adjudicació

Aspectes de millora ambiental (5 punts): s'atorgaran punts a les ofertes que presentin productes certificats ambientalment amb alguna ecoetiqueta oficial, en tant que en aquestes, a més de l'origen de la fusta o el procés de blanquejat, es tenen altres aspectes en compte. Les ecoetiquetes poden ser: Àngel Blau, DGQA, Flor europea o "equivalents".

Aspectes de gestió ambiental (5 punts): per millores ambientals respecte a la minimització de residus d'embalatge.

²² Aquesta durabilitat es pot demostrar amb la possessió de la ISO o amb l'obtenció del valor LC/LDK 12.80 al test DIN 6738.

²³ Aquestes normes són d'aplicació per a qualsevol tipus de paper, i el seu compliment garanteix que el paper en qüestió, independentment de l'origen i tipus de fibra, és apte per a l'ús en màquines fotocopiadores i impressores.

Documentació acreditativa

Per acreditar l'acompliment dels requisits tècnics, els licitadors hauran de presentar tota la documentació acreditativa corresponent (certificacions de qualitat, analítiques de laboratori, certificacions ambientals...).

D'entre totes les certificacions ambientals, l'Àngel Blau garanteix el compliment de tots els criteris, excepte el del grau de blancor, que pot variar.

b) Procediment negociat

En el procediment negociat s'haurà d'informar a les empreses contactades de:

- Obligatorietat de servir/ ofertar només paper reciclat.
- Les característiques del paper. Aquestes són les mateixes que les establertes a les *Especificacions tècniques* de l'apartat a).
- La valoració de la possessió d'alguna ecoetiqueta oficial. Per ordre de preferència les certificacions acceptades seran: Àngel Blau, DGQA, Flor Europea, altres.

c) Compra directa

En la compra directa es recomana l'adquisició de paper que compleixi les *Especificacions tècniques* de l'apartat a).

La manera més directa és adquirint paper certificat Àngel Blau (garantitza totes les especificacions tècniques esmentades) i amb un grau de blancor d'entre 80 i 90%.

Altres productes de paper o cartró com llibretes, blocs de notes, agendes, arxivadors... per tenir, per definició, una vida útil més curta, no requereixen tant requisits de durabilitat, etc.

Per tant, a l'hora d'adquirir aquests materials d'oficina les especificacions seran:

- que siguin de paper o cartró 100% reciclat
- que siguin TCF

4.3. Compra d'equips informàtics i ofimàtics

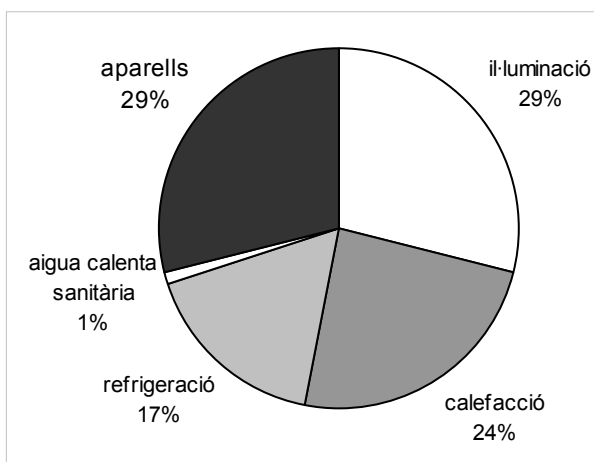
Els consum d'energia en una oficina es realitza bàsicament amb tres finalitats:

- assolir un bon grau de confort (calefacció i refrigeració)
- disposar d'una il·luminació adequada
- fer anar els aparells

En primera instància, el consum tindrà molt a veure amb les característiques de l'edifici tant pel que fa a comportament tèrmic (que implicarà més o menys dependència energètica pel que fa al confort) com a l'aprofitament de la llum natural (que incidirà en la demanda per il·luminació).

En segon lloc el consum dependrà del grau d'equipament, en termes d'aparells consumidors d'energia, de què disposa l'oficina i del grau d'eficiència energètica d'aquests.

A partir de dades de consums reals es pot aproximar que la distribució del consum energètic en un edifici d'oficines es distribueix en:



Font: elaboració pròpia

A l'hora d'escollir l'àmbit d'actuació per reduir el consum energètic a l'oficina, s'han seleccionat els aparells informàtics en tant que:

- els aparells suposen quasi un terç del consum energètic a les oficines.
- el seu grau consum no està influït per les característiques de l'edifici, com en el cas de la climatització i la il·luminació.
- la introducció de millores es fàcil i ràpida, en tant que es centralitza en un sol contracte, el de compra o lloguer. En el cas de la il·luminació, en canvi, la responsabilitat està més disgregada en la compra d'equips, tasques de manteniment, disseny dels espais, etc.

4.3.1. Aspectes ambientals en relació als equips informàtics

Tot i que els impactes ambientals varien entre els diferents aparells d'aquest grup (ordinadors, pantalles, fotocopiadores, impressores, equips multifunció, etc.), diversos anàlisis de cicle de vida demostren clarament que per a tots ells el consum d'energia és l'aspecte més rellevant.

No obstant, en aquests anàlisis també s'han identificat altres paràmetres sobre els que es pot influir per aconseguir els màxims beneficis ambientals. Aquests paràmetres són: l'ús de certs compostos en seva fabricació, la vida útil dels aparells, les emissions sonores, de contaminants i electromagnètiques i el seu disseny per facilitar la seva actualització o desmuntatge.

Per tant, en l'elecció dels equips es perseguiran els següents objectius:

1. Reduir el consum de recursos, mitjançant:
 1. Reducció del consum energètic
 2. Increment de la vida útil dels equips
 3. Possibilitat d'imprimir a doble cara automàticament (en impressores)
 4. Certificació per l'ús de paper reciclat (en impressores)
2. Millorar la qualitat ambiental del lloc de treball, amb la:
 - Reducció de les emissions electromagnètiques
 - Reducció de les emissions de pols, ozó i estirè (en impressores)
 - Reducció de les emissions acústiques
3. Millorar la gestió dels residus, a través de:
 - Possibilitat de retorn dels equips al productor un cop obsolets
 - Gestió dels embalatges per part del contractista

4.3.2. Certificacions ambientals dels equips informàtics

Degut a tots els impactes que es poden generar en el procés de fabricació i ús dels equips informàtics i ofimàtics, diversos organismes públics han creat ecoetiquetes per acreditar els productes més respectuosos amb el medi ambient.

En general es pot distingir entre: les certificacions centrades en els consums energètics i nivells d'emissions dels aparells (com les descrites a la taula següent); i les ecoetiquetes que tenen en compte altres aspectes més relacionats amb el cicle de vida del producte (com l'Àngel Blau, el Cigne Blanc o la Flor Europea entre d'altres).

Les ecoetiquetes del primer grup són:

L'etiqueta Energy Star

Es tracta d'una certificació introduïda l'any 1992 per l'Agència de Protecció Ambiental (EPA) dels Estats Units d'Amèrica. En partenariat amb les empreses, ha desenvolupat criteris per a més de 40 categories de productes: electrodomèstics, equips de refrigeració i calefacció, equips domèstics, il·luminació i equips d'oficina (ordinadors, copiadors, monitors, impressores...).

Aquests criteris fan referència principalment als nivells de consum energètic i s'han convertit en estàndard.

www.energystar.gov



L'etiqueta TCO

És una iniciativa de la confederació sueca de professionals en la que col·laboren experts, tècnics informàtics i usuaris a l'hora de definir nous requeriments. Els aparells certificats amb TCO són: monitors, ordinadors, portàtils, impressores, telèfons mòbils i mobiliari d'oficina.

Els criteris principals que tenen en compte són: l'ergonomia, el consum energètic, les emissions electromagnètiques, l'eliminació de substàncies nocives i el manteniment.

www.tcodevelopment.com



L'etiqueta GEEA

El "Group for Energy Efficient Appliances" (GEEA) és un fòrum de representants d'agències nacionals d'energia europees i departaments governamentals que treballen amb la indústria buscant acords voluntaris per al desenvolupament i millora de l'eficiència energètica en aparells electrònics. Estableix criteris per a la concessió d'una ecoetiqueta d'eficiència energètica i manté un registre d'aparells certificats.

Ha aconseguit acords amb els fabricants per a 14 categories de productes: PC's, monitors, copiadors, impressores/multifuncionals, fax i escàners.

D'entre totes les certificacions és la més exigents en termes d'eficiència energètica.

www.efficient-appliances.org



Criteris ambientals en l'adquisició d'equips informàtics i ofimàtics

Tot i perseguir els mateixos objectius en quant a protecció del medi ambient i existir les mateixes certificacions per ordinadors, monitors, impressores, fotocopiadores i equips multifunció, les especificacions tècniques són diferents per ambdós grups de productes (ordinadors i monitors d'una banda, i impressores, fotocopiadores i equips multifunció per l'altra).

Per tant, a l'hora d'especificar els criteris tècnics a introduir en la compra, aquests s'han dividits en els dos grups esmentats:

4.3.3. Criteris en l'adquisició de pantalles i ordinadors

a) Concurs públic

Objecte de contracte

A l'objecte de contracte no s'ha d'especificar un model en concret sinó que s'ha de redactar de forma genèrica, per tal que finalment s'adquireixin aquells productes que compleixen tots els criteris tècnics. Per exemple:

Adquisició i subministrament d'equips informàtics per a l'Ajuntament ... segons es detalla a les especificacions tècniques.

Especificacions tècniques

Compatibilitat electromagnètica

Els equips compliran els requeriments de protecció establerts al Reial Decret 444/1994, de 11 de març, modificat pel Reial Decret 1950/1995 d' 1 de desembre.

Radiacions emeses

En matèria de reducció de radiacions emeses s'exigeix l'acompliment de les normes MPR II/SWEDAC de baixa radiació per pantalles.

Ergonomia

Els equips han de complir les normes tècniques existents amb relació a la seva ergonomia, com el Reial Decret 488/1997, de 14 d'abril, sobre disposicions mínimes de seguretat i salut relatives al treball amb equips que incloguin pantalles de visualització.

Consum energètic

Acompliment dels següents requeriments:

Per pantalles

- Consum en **mode repòs** $\leq 15W$
- Consum en **mode repòs profund** $\leq 8W$

Per unitats de sistema

Potència	Consum en mode repòs
< 200W	< 15W
> 200W < 300W	< 20W
> 300W < 350W	< 25W
> 350W < 400W	< 30W

Emissions acústiquesPer unitats de sistema

Acompliment dels següents nivells de soroll ²⁴:

- Emissions en mode repòs ≤ 48 dB(A)
- Emissions quan s'accedeix a un lector de disc ≤ 55 dB(A)

Durabilitat

Garantia durant 3 anys.

Disponibilitat de peces de recanvi (un cop deixat de fabricar l'equip) durant 3 anys. En cas d'incompliment el licitador haurà de lliurar un equip de característiques anàlogues en correcte estat de funcionament.

Possibilitat de retorn dels equips quan nous dispositius, del mateix fabricant, siguin lliurats.

Garantia

Els equips subministrats estaran subjectes a un període de garantia mínim de 3 anys, aquesta garantia es prestarà "in situ".

²⁴ Calculats segons ISO 7779 i expressats segons ISO 9296 en nivells d'intensitat de so (L_{wad}).

Lliurament dels Elements

Obligació de gestió d'embalatges

Sempre que el contractista no expressi el contrari en el moment del lliurament, l'adjudicatari haurà de fer-se responsable de la gestió dels embalatges dels equips.

Criteris d'adjudicació

Millora de les condicions de garantia i disponibilitat de peces de recanvi (**fins 1 punts**).- 0,5 punt si s'amplia 1 any i 1 si s'amplia 2 o més anys

Millora dels consums energètics de les pantalles (**5 punts**)

Obtindran aquesta puntuació aquells equips que consumeixin

Totes les pantalles	Consum en mode off o apagat $\leq 1W$
Pantalles sense USB	Consum en mode repòs $\leq 2W$
Pantalles amb USB	Consum en mode repòs $\leq 3W$

Millora del consum energètic de les unitats de sistema ²⁵ (**fins 3 punts**)

- Consum en **mode off** $\leq 3W$ (2 punts)
- Consum en **mode repòs** $\leq 5W$ (2 punts)

Millora dels requeriments sobre camps magnètics i elèctrics (**fins 1 punts**)

S'atorgaran quan s'aconsegueixin els següents valors:

Camps elèctrics (0,5 punt)

- Banda I: 5 Hz a 2 kHz, ≤ 10 V/m, mesurat a 30 i 50 cm per davant de la unitat de sistema.
- Banda II: 2 kHz a 400 kHz, ≤ 1.0 V/m, mesurat a 50 cm al voltant de la unitat de sistema i a 30 cm per davant d'aquesta.

²⁵ El consum en mode actiu també podria avaluar-se i, de fet, seria la mesura més interessant. Malauradament, encara no hi ha un procediment estàndard per fer-ho i, al no estar recollit a cap certificació ambiental, el seu càlcul suposa un sobre esforç per als proveïdors o fabricants. Per això s'ha descartat com a criteri d'adjudicació. No obstant, si algún municipi està interessat en incorporar-ho a l'Annex II podreu trobar una proposta de metodologia per fer la medició.

Camps magnètics (0,5 punt)

- Banda I: 5 Hz a 2 kHz, ≤ 200 nT, mesurat a 50 cm al voltant de la unitat de sistema i a 30 cm per davant d'aquesta.
- Banda II: 2 kHz a 400 kHz, ≤ 25 nT mesurat a 50 cm al voltant de la unitat de sistema.

Documentació acreditativa

A l'objecte de demostrar els requisits i elements de valoració anteriorment senyalats el licitador aportarà:

1. L'acreditació de la qualitat ecològica mitjançant ecoetiquetes expedides per organismes oficials: Àngel Blau, Energy Star, TCO, MPR, i afegides clarament als productes.
2. Els corresponents certificats expedits per organismes nacionals o internacionals (en aquest cas l'organisme internacional ha d'estar reconegut per l'organisme nacional competent) que certifiquin el compliment de les corresponents normes i recomanacions.
3. Qualsevol altre document que acrediti de forma fefaent el compliment de normes, recomanacions i característiques ergonòmiques, mediambientals, d'estalvi energètic, de compatibilitat electromagnètica i de reducció de radiació emesa dels sistemes i equips inclosos a la seva oferta.
4. Certificats de conformitat amb les mencionades normes i recomanacions emesos, en últim cas, per les pròpies empreses. Encara que en aquest cas, degut a l'impossibilitat pràctica de la seva comprovació, es minusvalorarà les puntuacions que els hi pertoquessin en cas de estar degudament certificats, en un 50%.
5. Documents acreditatius d'estar en procés d'obtenció de certificats d'adequació a normes, per aquells que encara que no disposin dels certificats, hagin començat el procés. En aquest cas, s'ha d'indicar la data prevista d'obtenció del certificat o etiqueta. Les puntuacions que els hi pertoquessin es minusvaloraran de forma proporcional tenint en compte la data prevista d'obtenció i el període de validesa de l'homologació.

Per tal de verificar el compliment de les característiques ambientals certificades l'Ajuntament pot exigir en qualsevol moment posterior a la contractació la documentació complerta sobre l'acreditació o bé, per a les certificacions pròpies o no reconegudes, informació que en garantitzi les qualitats expressades. També podrà exigir qualsevol altra prova de verificació de les característiques anteriorment asenyalades.

Guia per l'avaluació de propostes

A continuació es detallen les principals certificacions oficials que garanteixen l'acompliment de les respectives clàusules ambientals proposades:

Especificacions tècniques	
Garantia durant 3 anys	AB, CB, UE
Disponibilitat de peces de recanvi	AB, CB
Possibilitat de retorn dels equips	AB, CB, UE
Acompliment dels consums energètics	EStar, AB, CB, UE, TCO'03
Acompliment dels nivells de soroll	AB, CB, UE, TCO'03
Criteris d'adjudicació	
Millores del consum energètic	GEEA
Millores dels requeriments electromagnètics	TCO'99, TCO'03, CB
Major garantia i disponibilitat de recanvis	AB, CB

b) Procediment negociat

A l'hora de comprar ordinadors personals i/o monitors a través d'un procediment negociat, s'ha d'establir com a obligatori, que aquest compleixin amb els nivells de consum energètic establerts per l' *Energy Star* i els nivells de soroll i radiacions electromagnètiques definits a la certificació TCO'03 (la possessió d'aquesta també garanteix l'acompliment dels nivells de consum energètic de l' *Energy Star*).

Si el licitador no presenta la documentació acreditativa d'acompliment d'aquests criteris, l'oferta s'haurà de rebutjar.

Un cop acceptades les ofertes, també es poden definir criteris d'adjudicació ambientals, a banda de l'oferta econòmica. Aquests són opcionals i es proposen els següents:

Possessió de l'ecoetiqueta Àngel Blau o Cigne Nòrdic per garantir una vida útil més llarga (5 punts) ²⁶ Possessió de l'ecoetiqueta GEEA per consums energètics inferiors (5 punts)
--

²⁶ La possessió de qualsevol d'aquestes certificacions també serveix com a garantia de l'acompliment dels nivells de consum energètics establerts a l' *Energy Star*.

c) Compra directa

En la compra directa s'aconsella comprar ordinadors i/o pantalles certificades TCO i, si es vol ser més exigent, que siguin TCO i també Àngel Blau o Cigne Blanc.

L'adquisició d'ordinadors personals "clònics" tot i resultar més econòmics a l'hora de comprar-los, no ens garanteixen l'acompliment de cap dels criteris esmentats anteriorment.

Per tant, si es volen comprar ordinadors, aquests hauran d'estar correctament certificats.

S'ha de tenir en compte que, tot i que d'entrada els aparells certificats són més costosos, al llarg de la seva vida útil consumeixen menys energia i, per tant, el balanç econòmic global pot no ser tan diferent. A més, de que es garantitzen altres aspectes com els nivells de soroll o radiacions, importants per a la salut a l'oficina.

4.3.4. Criteris ambientals en l'adquisició d'impressores, de fotocopiadores i/o d'equips multifunció

a) Concurs públic

Objecte de contracte

De la mateixa forma que per als concursos d'ordinadors i/o pantalles, a l'objecte de contracte tampoc no s'ha d'especificar un model en concret sinó que s'ha de redactar de forma genèrica, per tal que finalment s'adquireixin aquells productes que compleixen totes els criteris tècnics.

Especificacions tècniques

Durabilitat

Garantia durant 3 anys.

Disponibilitat de peces de recanvi (un cop deixat de fabricar l'equip) durant 3 anys. En cas d'incompliment el licitador haurà de lliurar un equip de característiques anàlogues en correcte estat de funcionament.

Possibilitat de retorn dels equips quan nous dispositius, del mateix fabricant, siguin lliurats.

Consumibles

Disponibilitat de material fungible durant 3 anys (un cop deixat de fabricar l'equip).

Garantia d'admissió de paper reciclat, és a dir, acompliment de la DIN19309 o equivalent.

Dispositiu per realitzar impressions a doble cara automàticament.

Consum energètic

Acompliment dels següents consums energètics en mode repòs (Stand-by) i temps d'espera predefinits per a entrar en repòs, segons velocitat d'impressió:

Pàgines per minut (ppm)	Consum energètic	Temps d'espera (minuts)
0 - 10	≤ 10W	≤ 5
10 - 20	≤ 20W	≤ 15
20 - 30	≤ 30W	≤ 30
30 - 44	≤ 40W	≤ 60
> 44	≤ 75W	≤ 60

Emissions

- nivells de soroll, segons la velocitat d'impressió ²⁷:

Pàgines per minut (ppm)	Mode actiu dB (A)
1 - 7	≤ 58
8 - 14	≤ 62
> de 14	≤ 67

- emissions de pols: ≤ 0,150 mg/m³
- emissions de ozó: ≤ 0,02 mg/m³
- emissions de estirè: ≤ 0,07 mg/m³

Lliurament dels Elements

Obligació de gestió d'embalatges

Sempre que el contractista no expressi el contrari en el moment de lliurament, l'adjudicatari haurà de fer-se responsable de la gestió dels embalatges dels equips.

²⁷ Calculats segons ISO 7779 i expressats segons ISO 9296 en nivells d'intensitat de so (L_{wad}).

Criteris d'adjudicació ambientals

Milliores en el consum energètic (**fins 5 punts**)

- Consum en mode apagat $\leq 1W$ (**2 punts**)
- Consum en mode repòs (Stand-by), segons velocitat d'impressió (**3 punts**):

Pàgines per minut (ppm)	Consum energètic
0 - 10	$\leq 5 W$
10 - 20	$\leq 10 W$
20 - 30	$\leq 15 W$
> 30	$\leq 15 W$

Millora dels nivells de soroll, segons velocitat d'impressió (**2,5 punts**)

Pàgines per minut (ppm)	Mode actiu dB (A)	Stand-by o repòs dB (A)
1 - 7	≤ 48	≤ 40
8 - 14	≤ 50	≤ 40
15 - 20	≤ 55	≤ 52
> de 20	≤ 62	≤ 52

Cables lliures de PVC (**0,5 punt**)

Carcassa lliure de PVC o altres plàstics halogenats (**1 punt**)

Major disponibilitat de peces de recanvi durant, com a mínim 5 anys un cop deixat de fabricar l'equip (**0,5 punt**)

Major disponibilitat de material fungible durant, com a mínim 5 anys un cop deixat de fabricar l'equip (**0,5 punt**)

Documentació acreditativa

A l'objecte de demostrar els requisits i elements de valoració anteriorment senyalats el licitador aportarà:

1. L'acreditació de la qualitat ecològica mitjançant ecoetiquetes expedides per organismes oficials: Àngel Blau, Energy Star, TCO, MPR, i afegides clarament als productes.
2. Els corresponents certificats expedits per organismes nacionals o internacionals (en aquest cas l'organisme internacional ha de ser reconegut per l'organisme nacional competent) que certifiquin el compliment de les corresponents normes i recomanacions.
3. Qualsevol altre document que acrediti de forma fefaent el compliment de normes, recomanacions i característiques ergonòmiques, ambientals, d'estalvi energètic, de compatibilitat electromagnètica i de reducció de radiació emesa dels sistemes i equips inclosos a la seva oferta.
4. Certificats de conformitat amb les mencionades normes i recomanacions emesos, en últim cas, per les pròpies empreses. Encara que en aquest cas, degut a l'impossibilitat pràctica de la seva comprovació, es minusvalorarà les puntuacions que els hi pertoquessin en cas de estar degudament certificats, en un 50%.
5. Documents acreditatius d'estar en procés d'obtenció de certificats d'adequació a normes, per aquells que encara que no disposin dels certificats, hagin començat el procés. En aquest cas, s'ha d'indicar la data prevista d'obtenció del certificat o etiqueta. Les puntuacions que els hi pertoquessin es minusvaloraran de forma proporcional tenint en compte la data prevista d'obtenció i el període de validesa de l'homologació.

Per tal de verificar el compliment de les característiques ambientals certificades l'Ajuntament pot exigir en qualsevol moment posterior a la contractació la documentació complerta sobre l'acreditació o bé, per a les certificacions pròpies o no reconegudes, informació que en garantitzi les qualitats expressades. També podrà exigir qualsevol altra prova de verificació de les característiques anteriorment assenyalades.

Guia per l'avaluació de propostes

A continuació es detallen les certificacions oficials que garantitzen l'acompliment de les respectives clàusules ambientals introduïdes:

Especificacions tècniques	
Garantia durant 3 anys	AB, CB
Disponibilitat de peces de recanvi	AB, CB
Possibilitat de retorn dels equips	AB, CB
Disponibilitat de material fungible	AB
Garantia d'admissió de paper reciclat	AB
Dispositiu per realitzar impressions a doble cara	CB
Acompliment dels consums energètics	EStar, AB, CB, TCO'99
Acompliment dels nivells de soroll	AB, CB, TCO'99
Acompliment dels nivells de pols, ozó, estirè	AB, CB
Criteris adjudicació	
Millores en el consum energètic	GEEA
Millores en els nivells de soroll	TCO'99
Cables lliures de PVC	TCO'99
Carcassa lliure de PVC o altres plàstics halogenats	AB, CB
Major disponibilitat de peces de recanvi	AB, CB
Major disponibilitat de material fungible (5 anys)	AB

b) Procediment negociat

Quan es demanin tres ofertes per la compra d'impressores, fotocopiadores o equips multifunció, a banda de l'energia, l'altre aspecte que considerem rellevant és la possibilitat d'imprimir a doble cara de forma automàtica i la garantia d'admissió de paper reciclat. Aquest últim criteri és important ja que sovint l'argument principal per no voler utilitzar paper reciclat és que aquest espatlla les màquines.

Per tant, es recomana comprar aparells que compleixin els següents requisits:

- Aparells certificats Àngel Blau amb la possibilitat d'imprimir a doble cara de forma automàtica, o
- Aparells certificats Cigne Blanc amb certificat de garantia d'admissió de paper reciclat.

c) Compra directa

En la compra directa es demanaran els mateixos requisits que per al procediment negociat.

4.4. Compra de vehicles

El transport en general és un dels sectors dominants en emissió de gasos amb efecte hivernacle. A l'estat espanyol s'estima que aquestes representen un 23,5% del total²⁸.

Les millores en aquest sector s'han de realitzar a diferents nivells que afecten tant els modes de transport públics com privats: infraestructures, serveis, nous combustibles i major eficiència dels vehicles.

L'administració pública pot actuar en tots ells, però en aquest cas ens centrarem en l'eficiència dels vehicles i especialment en la forma en que els ajuntaments com a compradors poden incidir afavorint els vehicles més eficients, en tant que aquesta és una mesura que afecta al funcionament intern.

Els vehicles privats representen el 50% del consum d'energia del sector transport²⁹. Els ajuntaments com a compradors també poden incidir en aquest sector a l'hora de renovar o ampliar el seu parc mòbil, incorporant el criteri de l'eficiència energètica en el moment de compra vehicles de representació, per desplaçament de tècnics, per policia municipal, etc.

4.4.1. Aspectes ambientals en relació als vehicles

Tot i que l'impacte ambiental associat a l'automòbil és molt més ampli, en aquest cas ens centrarem en aquells relacionats de forma directa amb el canvi climàtic, és a dir les emissions dels vehicles a motor. La reducció de la contaminació atmosfèrica ha estat una de les primeres polítiques ambientals endegades per la comunitat europea i un aspecte important ha estat el control de les emissions dels vehicles.

Per tal de reduir les emissions directes generades pels vehicles de motor, la UE va introduir l'any 1992 els anomenats **EURO-estàndards**. Mitjançant aquests, la UE regula les emissions dels vehicles de sèrie nous que es posen a la venda al mercat europeu, tant pel que fa a turismes com a vehicles pesants (autobusos inclosos). L'EURO-estàndard estableix el valor màxim d'emissions per a determinats compostos (CO, HC, NOx, Metà, PM i fums), fruit en general de processos de combustió incompleta. D'aquesta manera es força als fabricants a millorar el procés de combustió del motor i per tant l'eficiència d'aquests, cosa que en general es tradueix en una optimització del consum de combustible i una millora en quan a emissions.

²⁸ *Distribución por sectores de las emisiones de España 2002*. Ministerio de Medio Ambiente.

²⁹ www.idae.es, estat maig 2005. El transport públic representa només un 3% del consum d'energia en transport, però els ajuntaments també poden actuar en l'eficiència dels vehicles de forma anàloga a la proposada.

Els diferents estàndards (EURO I fins EURO V) van entrant en vigor progressivament i són cada cop més restrictius. Aquests afecten a tots els vehicles que es posen a la venda en el mercat europeu, independent del seu origen i s'han de garantir en el procés d'homologació que n'autoritza la venda. El 2005 ha entrat en vigor l'EURO IV i l'entrada de l'EURO V, el més estricte, està previst pel 2008.

Més enllà de l'EURO-estàndard l'any 2000 es establir l'**EEV-estàndard** al que de forma opcional es podien acollir els fabricants per vehicles "especialment respectuosos amb el medi ambient". Aquest estableix uns valor més restrictius que els que es defineixen per l'EURO V³⁰.

Respecte les emissions específiques de CO₂ es calcula que el consum d'1 litre de benzina suposa l'emissió de 2,3 kg de CO₂ (2,6 en el cas de gas-oil) D'entre els acords per avançar en el compliment del Protocol de Kyoto existeix un compromís entre tots els fabricants d'automòbils europeus, japonesos i coreans de reduir aquestes emissions. La indústria europea de l'automòbil (ACEA) s'ha proposat aconseguir una reducció del 25% i assolir pel 2008 el valor de 140 gr de CO₂/km³¹.

Per tant, al comprar vehicles s'afavorirà l'adquisició d'aquells amb uns nivells d'emissions i consum més baixos.

4.4.2. Certificacions ambientals per vehicles

A Europa ja l'any 1999 es va regular mitjançant la Directiva 1999/94/CE³² l'establiment d'un sistema d'informació al consumidor sobre el consum de combustible i les emissions de CO en turismes nous.

Com a resultat s'ha establert un sistema d'etiquetatge que consta de dos elements: una etiqueta obligatòria i un sistema d'etiquetatge voluntari.

L'etiqueta obligatòria s'ha de lliurar per cada model i ha de estar col·locada de forma visible en cada punt de venda. Això significa que juntament a la marca i al model el consumidor ha de trobar indicades les dades de consum i emissions de CO₂, facilitades pel fabricant.

L'etiqueta voluntària introdueix un sistema de valoració comparativa ponderada que classifica a tot els vehicles, segons l'eficiència energètica, en una escala de la A a la G. La valoració es fa entre vehicles del mateix segment comercial i tipus de combustible. S'estableix el valor mig que s'assigna a la categoria D (color groc) i a partir d'aquesta es classifica com A,B,C (visualment amb tons verds) els vehicles més eficients i s'assigna les categories E, F i G (amb tons cap al vermell) els vehicles més ineficients.

A Catalunya aquesta informació es troba recollida en una guia³³ que els consumidors han de poder trobar en cada punt de venda. Aquesta guia es pot

³⁰ Directives 88/77/CEE, 91/542/CEE i 1999/96/CE

³¹ CO₂ Emissions from cars. The EU Implementing the Kyoto Protocol, ACEA

³² Transposada pel Reial Decret 837/2002, de 2 d'agost (BOE núm. 185 de 3 d'agost)

trobar també en format electrònic a l'Institut Català de l'Energia (www.icaen.net). A més a més tota la informació dels vehicles comercialitzats a l'estat es pot consultar en un registre públic mantingut per l'IDAE (www.idae.es).

Etiqueta obligatòria

Marca/model:	
Tipus de carburant:	
CONSUM OFICIAL (SEGONS EL QUE DISPOSA LA DIRECTIVA 80/1268/CEE)	
Tipus de conducció	l/100 km
En ciutat	
En carretera	
Mitjana ponderada	
EMISSIONS ESPECÍFIQUES OFICIALS DE CO₂ (SEGONS EL QUE DISPOSA LA DIRECTIVA 80/1268/CEE)	
g/km	
El consum de combustible i les emissions de CO₂ no depenen solament del rendiment del vehicle; també hi influeixen el comportament al volant i altres factors no tècnics. El CO₂ és el principal gas d'efecte hivernacle responsable de l'escalfament del planeta.	

Etiqueta voluntària

Eficiència Energètica	
Període de validesa:	
Marca Model Tipus Carburant Transmissió	Gasolina Manual
Consum de carburant (litres per cada 100 quilòmetres) Equivalència (quilòmetres per litre) Emissió de CO ₂	5,8 l/100 km 17,2 km/l 139 g/km
Comparativa de consum (amb la mitjana dels cotxes de la seva mateixa grandària a la venda a Espanya)	
Baix consum 	
Alt consum	
• En tots els punts de venda pot obtenir-se gratuïtament una guia sobre el consum de combustible i les emissions de CO₂ en la que figuren les dades de tots els models d'automòbil de turisme nous. • El consum de combustible i les emissions de CO₂ no depenen solament del rendiment del vehicle; també hi influeixen el comportament al volant i altres factors no tècnics. El CO₂ és el principal gas d'efecte hivernacle responsable de l'escalfament del planeta.	

³³ Guia de vehicles de turisme nous amb indicació de consums d'energia i emissions de CO₂, ICAEN, Generalitat de Catalunya.

Al registre públic també es pot efectuar, mitjançant la introducció telemàtica de dades, l'edició personalitzada de l'etiqueta. Així, tot i que no rebi aquesta etiqueta del fabricant, el comercial disposa d'aquesta informació.

4.4.3. Criteris ambientals en l'adquisició de vehicles

Quan comprem un vehicle nou, aquest ja haurà estat homologat amb l'EURO estàndard corresponent (actualment EURO IV). Un opció seria valorar vehicles amb un EURO estàndard superior al vigent (EURO V o EEV). Aquest sistema pot ser adequat per a la compra de vehicles industrials o pesants, i especialment indicat per a la renovació i millora de la flota d'autobusos. També pot ser molt útil al contractar serveis d'empreses de vehicles o de transports, ja que aquestes disposen d'una flota de vehicles de diverses característiques i antiguitat.

Per a la compra de turismes nous, però, l'etiqueta d'eficiència energètica creiem que serà el sistema d'informació més útil.

a) Concurs públic

Especificacions tècniques

En aquest apartat anirien detallades les característiques dels vehicles com la potència o cilindrada, tipus de combustible ³⁴, número de portes, etc. En general, no hi hauria cap aspecte estrictament ambiental.

No obstant, si es volgués ser més exigent, es podria especificar un nivell mínim d'eficiència energètica que tots els vehicles ofertats haurien de complir, p.e:

Tots els vehicles ofertats hauran de estar classificats, com a mínim, en la categoria D segons l'etiqueta d'eficiència energètica ³⁵.

En aquest supòsit, els vehicles E, F i G quedarien exclosos de les ofertes, garantint que no es compraran els vehicles menys eficients del mercat.

Criteris d'adjudicació

En funció de la definició de les especificacions tècniques, la valoració de les ofertes a partir de l'etiqueta energètica voluntària repartirà els punts gradualment:

³⁴ Els vehicles convencionals podran utilitzar benzina, dièsel i també biodièsel 10% o 30% (sense tenir que fer cap menció especial). L'ús de gas, tot i utilitzar el mateix motor, necessita un dispositiu i adaptacions especials. Per tant, si es volen adquirir vehicles de gas, s'haurà d'especificar convenientment.

³⁵ Tot i que s'ha definit com a requisit mínim l'adquisició de vehicles etiquetats D, aquest nivell pot ser més o menys exigent, en funció de la voluntat municipal concreta.

Si no s'ha especificat res als criteris d'obligat compliment, els punts es repartiran de la següent manera:

Criteris ambientals a partir de l'etiqueta energètica (fins a 10 punts)

Els punts es repartiran amb una progressió que afavoreixi els vehicles més eficients ³⁶:

Classe energètica	punts
A	10
B	7
C	5
D	3
E	2
F	1
G	0

Si a les especificacions s'ha definit com a nivell de mínim compliment que els vehicles estiguin classificats com a D (donat que al ser una classificació ponderada, D representa la mitjana dels vehicles que es posen en circulació), el repartiment de punts en els criteris d'adjudicació ambiental serà ³⁷:

Criteris ambientals a partir de l'etiqueta energètica (fins a 10 punts)

Els punts es repartiran amb una progressió que afavoreixi els vehicles més eficients:

Classe energètica	punts
A	10
B	5
C	2

Documentació acreditativa

Tot i el caràcter voluntari de l'etiqueta, com ja s'ha esmentat, al registre públic apareixen tots els vehicles nous classificats i es permet fins i tot l'edició

³⁶ Donat que és una classificació ponderada (D representa la mitjana dels vehicles que es posen en circulació).

³⁷ Si el nivell mínim es un altra, el repartiment de punts per a cada categoria també s'haurà d'ajustar.

personalitzada de l'etiqueta. Així, tot i que no rebi aquesta etiqueta del fabricant, el comercial té de la possibilitat de disposar d'aquesta informació per adjuntar a l'oferta.

Així en la bases de concurs s'haurà de demanar al licitador que busqui la classificació del vehicle ofertat a la base de dades i l'adjunti a l'oferta.

b) Procediment negociat

El procediment es pot fer d'una manera similar al procediment obert. En el procediment negociat l'administració sol·licita pressupostos a com a mínim tres empreses, comunicant-los el tipus de vehicles que necessita.

Segons el grau d'exigència que vulgui tenir pot seguir dos procediments:

Escenari menys exigent:

- demanant l'etiqueta energètica del vehicle i valorar-la pel primer sistema proposat pel procediment de concurs.

Escenari més exigent:

- l'ajuntament vol adquirir cotxes energèticament eficients i d'acord amb això demana en les ofertes una categoria energètica D o superior. En aquest cas la valoració seguirà el segon sistema proposat per als concursos públics.

c) Compra directa

En aquest cas l'ajuntament pot fer una consulta prèvia a la guia de vehicles anual que presenta tots els models disponibles al mercat agrupats per marques i els hi assigna la categoria corresponent. Així pot determinar a partir de l'etiqueta el model o models en els que està interessat i a partir d'aquí buscar l'oferta econòmica.

L'adquisició de vehicles especials (vehicles elèctrics o d'hidrogen) no s'engloben dins d'aquestes especificacions. Per tant, si es volen adquirir, s'haurà de definir això clarament a l'objecte del contracte i definir altres especificacions.

4.5. Contractació del subministrament elèctric

En tots els apartats anteriors, s'ha anat incidint en aspectes relacionats amb l'eficiència energètica, per reduir el consum d'energia tant en els processos de producció (en el cas del paper) com durant la vida útil dels productes (equips informàtics i vehicles). No obstant, amb aquestes mesures no estem fomentant cap canvi en el sistema de producció energètica.

Per tant en aquest punt es planteja incidir en la contractació de l'energia elèctrica dels edificis municipals, per tal que, a través d'aquesta, es fomentin les energies renovables. Això, no només farà que el balanç d'emissions del municipi es redueixi sinó que afectarà a tota la xarxa de subministrament, en tant que el *pool* elèctric tindrà, en tot el seu conjunt, un percentatge major d'energia de fonts renovables a mesura que es demani un major percentatge d'aquestes a les distribuïdores i comercialitzadores.

No obstant, s'ha de ser conscient que, en termes econòmics, el mercat de tarifa és, en aquests moments, molt més econòmic que els preus del mercat lliure, i més encara si els comparem amb les energies renovables. Conseqüentment, la decisió de canviar a energies renovables ha de estar motivada per un compromís municipal ferm.

4.5.1. Aspectes ambientals del subministrament elèctric

En termes generals, l'aspecte bàsic a considerar serà el percentatge de producció elèctrica d'origen renovable que les empreses ens subministrin. En aquest punt es poden distingir diferents casos:

- empreses que comercialitzen exclusivament energies renovables. Són comercialitzadores que adquireixen l'electricitat que comercialitzen només de centrals que produeixen a partir d'energies renovables. En aquest moment només hi ha una empresa a l'estat (Electra Norte), però en un futur poden haver-n'hi més. A partir del 2006 començarà a funcionar Gesternova, la comercialitzadora de l'Associació de productors d'energies renovables (APPA) i en un futur poden donar-se iniciatives com per exemple la Greenpeace Energia, una cooperativa impulsada per Greenpeace que comercialitza energia elèctrica a Alemanya.
- empreses que dins la seva oferta de serveis energètics ofereixen una opció de contracte d'Energia Verda. Aquestes són comercialitzadores que es proveeixen en el mercat elèctric, sigui del pool o sigui de productors singulars, i que entre els seus serveis ofereixen un producte denominat de forma genèrica "energia o electricitat verda" a través del qual venen l'electricitat d'origen renovable. Aquest seria el cas de l'energia Verde de Iberdrola.

En aquest cas cal que l'empresa disposi d'un sistema d'informació i transparència que garantitzi que en el seu conjunt l'energia venuda com a "verda" no supera l'electricitat d'origen renovable que ha adquirida.

- empreses que no comercialitzen específicament "Energia Verda". En aquest grup tenim la majoria de comercialitzadores d'energia i les distribuïdores (mercat de tarifa). Entre elles, però també hi ha diferències en relació a les energies renovables, ja que unes subministren només del pool (distribuïdores) i les altres a partir del pool i de productors singulars (comercialitzadores).

4.5.2. Certificacions ambientals

D'acord amb l'estipulat a l'article 5 de la Directiva 2001/77/EC els estats membres havien de desenvolupar abans del 27 d'octubre de 2003 un sistema de garanties de l'origen de l'electricitat produïda a partir de fonts d'energia renovables. Això sembla haver-se "encarrilat" amb l'aprovació, el passat 30 de juny de 2005 el ple del Congrés de Diputats de Madrid, de les reformes a la *Ley de Impulsos a la Productividad*, entre les que inclou l'obligatorietat de l'etiquetat elèctric, que preveu que les empreses elèctriques indiquin a les seves factures la procedència de l'energia. Això s'haurà de fer amb un format informatiu uniforme per a totes les empreses per a facilitar la comprensió i la comparació per part dels consumidors. Això està desenvolupant-se en la redacció d'un nou decret relatiu al sector elèctric que està preparant el govern.

Quan aquest sistema estigui implantat es podrà conèixer el mix elèctric de les diferents empreses subministradores o comercialitzadores i, per tant, el percentatge d'energia d'origen renovable de cadascuna d'elles.

No obstant, el fet d'indicar el mix desglossat, no garantitza que les empreses venguin el mateix volum d'energia "verda" que la que compren i/o generen de fonts renovables. Per això, existeixen altres certificacions.

A diversos països europeus existeixen ecoetiquetes per a l'energia "verda" com per exemple la *Grüner-Strom* alemanya o la *Future Energy* anglesa. No obstant, a nivell europeu es poden trobar dues certificacions d'abast internacional:

Etiqueta EUGENE

L'EUGENE (*European Green Electricity Network*) és un estàndard promogut per organismes independents, universitats i ONG's amb criteris molt exigents que garantitza a més de l'origen renovable de l'electricitat, un control molt estricte de l'impacte de les instal·lacions de producció.

www.eugenestandard.org



Certificat RECS

El RECS (*Renewable Energy Certificate System*) és un sistema per certificar que una certa quantitat d'electricitat "verda" ha estat generada i abocada a la xarxa per cobrir les demandes dels clients d'energia verda. És a dir que es limita a garantir l'origen renovable de la producció.

Aquesta és una iniciativa totalment privada, on només participen les indústries elèctriques, i sorgeix de la voluntat de comercialitzar els certificats d'electricitat "verda" entre diferents companyies elèctriques establertes a diferents països europeus.



www.recs.org

La diferència principal entre el certificat i l'ecoetiqueta és que:

- el certificat és una eina d'auditoria estàndard que certifiquen que una quantitat d'energia renovable ha estat produïda per una planta, en un període de temps determinat. Però no garantitzen que el producte d'energia "verda" és de qualitat, ni que es contribueix a generar més energia renovable.
- L'ecoetiqueta garanteix l'origen de l'energia i la qualitat ambiental del producte d'energia "verda" i incideix en els mitjans per estimular el desenvolupament d'energia neta i renovable, contribuint al desenvolupament sostenible continu.

4.5.3. Criteris ambientals pel subministrament elèctric

Tot i que fins a la data, poques administracions públiques han licitat el subministrament elèctric, ja hi ha exemples, com el del Ministeri de Medi Ambient, en els que el subministrament de certs edificis públic s'ha atorgat per concurs públic. Per tant, a continuació es proposen els criteris a tenir en compte a l'hora de contractar l'electricitat per concurs públic.

a) Concurs públic

Objecte de contracte

Degut a la manca d'una definició clara del concepte "electricitat verda" i a la situació actual del mercat elèctric, les consideracions ambientals es proposa limitar-les als criteris d'adjudicació.

Criteris d'adjudicació

Per poder comparar i avaluar les diferents ofertes, s'ha de disposar d'ofertes comparables.

Pel que fa als aspectes ambientals, bàsicament ens interessa un sistema que permeti discriminar les ofertes en funció de l'origen renovable de l'electricitat que comercialitzen. D'acord amb això hem d'establir el % d'energies renovables en la seva oferta.

Pel que fa a l'oferta econòmica, com que els conceptes que s'inclouen en la facturació, segons si es contracta a tarifa o a lliure mercat són diferents, es defineix un sistema per poder comparar les ofertes.

Criteris ambientals

L'avaluació dels criteris ambientals es fa en funció de dos aspectes:

- el % d'energies renovables (ER) del mix elèctric ofertat
- els certificats o etiquetes de garantia

Criteris ambientals (fins 10 punts)

Percentatge d'energies renovables (fins 5 punts: 1 punt per cada 20%)

Els licitadors han de presentar desglossat el seu mix energètic ³⁸ en percentatge en, com a mínim, els següents conceptes: nuclear, tèrmica, gas natural i derivats del petroli, cogeneració, hidroelèctriques (de > 50 MW) i renovables ³⁹.

Com que aquestes dades són variables en el temps, aquestes hauran de ser del mix mitjà del darrer any.

Certificacions energètiques (fins 5 punts)

- Possessió de l'ecoetiqueta EUGENE (5 punts)

En cas de no estar certificat EUGENE, també es donaran punts per:

- Possessió del certificat RECS ⁴⁰ (2 punts)

³⁸ En el cas de les comercialitzadores, el seu mix d'energies renovables serà el % d'ER de productors singulars multiplicat pel % adquirits a aquests i el % d'ER del pool elèctric pel % que hagi adquirit.

³⁹ Es consideren les definides al Plan de Energías Renovables en España 2005-2010. Ministerio de Industria, Turismo y Comercio e IDAE, 2005.

⁴⁰ Quan entri en vigor el sistema d'etiquetatge elèctric, en funció del procediment per elaborar-la, pot ser que els RECS ja no tinguin cap valor afegit, si el sistema ofereix el mateix tipus de garantia.

Oferta econòmica

Com ja s'ha esmentat, els conceptes que s'inclouen en la facturació segons si es contracta a tarifa o a lliure mercat són diferents. Per poder comparar es pot seguir el següent procediment ⁴¹:

Càlcul del preu kWh a Tarifa

En el preu de les compres a tarifa s'inclou:

1. Terme de potència (€/kW.mes). Es paga cada mes per la potència contractada,
2. Terme d'Energia (€/kWh). Es paga per cada kWh consumit,
3. Impost especial sobre l'electricitat ($4,864\% \times 1,05113$), sobre els dos termes anteriors,
4. Lloguer del comptador, si no és de propietat,
5. IVA.

Per tal de calcular el preu cal recuperar els rebuts elèctrics del darrer any (6 o 12 rebuts):

- sumar els imports (€),
- incrementar-los en un 1,74%, si la tarifa contractada és la 2.0, o en un 1,61% la resta,
- sumar els consums (kWh)
- efectuar la divisió entre l'import i el consum,

El valor obtingut és el que anomenem *preu del kWh a Tarifa*.

Càlcul del preu kWh ofertat per la comercialitzadora a lliure mercat

La comercialitzadora ofereix un preu en el lliure mercat que pot presentar desglossat en la forma que consideri oportú. Per tal que el preu sigui comparable amb la compra a tarifa, s'han d'incloure en l'oferta els següents conceptes (això es demanarà explícitament al plec de condicions):

1. Cost de Generació (Preu horari final mig), que inclou el Preu marginal o pool, la Garantia de potència, i els Serveis Complementaris
2. Cost dels peatges de Transport i Distribució, (regulats per l'Administració)
3. Cost de les pèrdues d'electricitat al Transport i Distribució (regulats per l'Administració)
4. Costos Permanents del Sistema (regulats per l'Administració)

⁴¹ Manual pràctic Informació sobre l'accés al lliure mercat energètic, ICAEN, 2005

5. Costos de Diversificació i Seguretat d'Abastament (regulats per l'Administració)
6. Costos de Comercialització
7. Lloguer del comptador i servei de lectura (regulat per l'Administració)
8. IVA

D'aquesta manera s'obté el preu kWh a lliure mercat ofertat per l'empresa. Si algun dels conceptes no està inclòs, o hi ha exclusions en el preu, cal que es considerin per donar transparència el preu final i evitar malentesos futurs amb la comercialitzadora.

Tenint els dos càlculs, el preu final del kWh de l'oferta (IVA inclòs), ja es pot comparar amb el preu del kWh a Tarifa.

Oferta econòmica (fins 90 punts)

Des del punt de vista econòmic les ofertes es valoraran en funció del preu del kWh, prenent com a referència el preu que es paga a tarifa ⁴².

Per tant, els comercialitzadors han de presentar la seva oferta desglossada en els següents termes:

1. Cost de Generació (Preu horari final mig), que inclou el Preu marginal o pool, la Garantia de potència, i els Serveis Complementaris
2. Cost dels peatges de Transport i Distribució, (regulats per l'Administració)
3. Cost de les pèrdues d'electricitat al Transport i Distribució (regulats per l'Administració)
4. Costos Permanents del Sistema (regulats per l'Administració)
5. Costos de Diversificació i Seguretat d'Abastament (regulats per l'Administració)
6. Costos de Comercialització
7. Lloguer del comptador i servei de lectura (regulat per l'Administració)
8. IVA

Si algun dels conceptes no està inclòs, o hi ha exclusions en el preu, cal que es considerin per donar transparència el preu final i evitar malentesos futurs.

El preu final del kWh de l'oferta (IVA inclòs), es compararà amb el preu del kWh calculat a Tarifa.

El 100% dels punts es repartiran a l'oferta més econòmica i, per a la resta, de forma proporcional a aquesta.

⁴² Encara que caldria afegir el valor d'altres serveis que ofereixen les empreses comercialitzadores als consumidors.

b) Procediment negociat

A l'hora de demanar les tres ofertes, s'haurà de demanar a les empreses que desglossin la seva oferta en els conceptes definits a l' *Oferta econòmica* de l'apartat anterior així com el % d'energies renovables del seu mix elèctric.

c) Compra directa

Per a la compra directa es proposa contractar el subministrament a una comercialitzadora que només subministri energia de fonts renovables. En l'actualitat només existeix Electra Norte, però com ja s'ha esmentat anteriorment, aviat hi haurà altres empreses que ofereixin només "electricitat verda".

Annex I: Com i on introduir les clàusules ambientals?

Definició de les necessitats de contractar

La normativa que regula la contractació de les administracions públiques defineix el procediment de la contractació, per tant el COM s'ha de contractar, però deixa llibertat a les administracions públiques en el QUÈ s'ha de contractar, per tant les administracions públiques poden definir les seves compres segons les seves necessitats. En aquest sentit, la incorporació de consideracions ambientals en la definició de l'objecte del contracte i més detalladament en les especificacions tècniques és la manera més directa i efectiva d'introduir canvis ambientals.

A: Definició de l'objecte del contracte

Una administració pública pot contractar o bé, la "Neteja dels edificis" o bé, la "Neteja ecològica dels edificis i la recollida selectiva interna". El segon cas incorpora criteris ambientals en la definició de l'objecte del contracte, i dona un missatge clar als possibles licitadors i als ciutadans i altres administracions. La concreció de l'objecte del contracte s'ha de reflexar detalladament en els plecs tècnics particulars.

B: Definició de les especificacions tècniques

La concreció de l'objecte del contracte en les especificacions tècniques es pot basar segons les noves Directives europees o bé, en especificacions basades en estàndards tècnics o bé, en requeriments respecte al rendiment⁴³. Es poden utilitzar diferents estàndards tècnics europeus com per exemple del CEN (European Committee for Standardisation), però també es poden definir criteris de protecció ambiental més exigents que els definits en els estàndards, sempre que no sigui discriminatori⁴⁴.

Segons les noves Directives europees es permet expressament la utilització dels criteris ambientals definits en ecoetiquetes⁴⁵ (com la Ecoetiqueta Europea, L'Àngel Blau alemany, el Cigne Blanc dels països nòrdics, el Distintiu de Garantia de Qualitat ambiental de la Generalitat de Catalunya). No es permet exigir la possessió de l'ecoetiqueta, però sí el compliment dels criteris.

⁴³ Article 23 de la Directiva 2004/18/EC i article 34 de la Directiva 2004/17/CE

⁴⁴ veure la decisió del Tribunal de Justícia Europeu en el "Helsinki Bus Case": Concordia Bus Case C 513/99

⁴⁵ Article 23 de la Directiva 2004/18/EC i article 35 de la Directiva 2004/17/CE

C. La possibilitat de variants

En alguns casos és possible que no es pugui fer una anàlisi del mercat detallat i per tant no es tingui clar si realment existeixen productes o serveis amb millors característiques ambientals o quines característiques econòmiques o de qualitat tindran aquests productes. Per poder tenir en compte variants amb millores ambientals cal especificar en els plecs que s'accepten variants i les condicions en les que estaran acceptades (en aquest cas per millores ambientals)⁴⁶.

Selecció dels proveïdors

D. Criteris d'exclusió

Les noves Directives defineixen els criteris pels quals un licitador pot ser exclòs d'una contrata. Entre aquests s'inclou l'exclusió per haver estat condemnat per delictes que afectin a la moralitat professional o per haver comès una falta greu en matèria professional. No obstant, la tipificació dels supòsits pels quals es pot sentenciar això es recull a la legislació nacional de cada país.

A l'estat espanyol, el Codi Penal preveu, dins del denominat delicte ecològic que:

*“Será castigado con las penas de prisión de seis meses a cuatro anys, multa de ocho a veinticuatro meses e **inhabilitación especial para profesión u oficio** por tiempo de uno a tres años el que, contraviniendo las Leyes u otras disposiciones de carácter general protectoras del medio ambiente ...”*

És a dir, que segons l'establert a la legislació estatal, es poden excloure de la contractació aquelles empreses o persones jurídiques que hagin estat condemnades per delictes ecològics.

E. Capacitat tècnica

Les noves Directives contenen una llista exhaustiva de criteris de selecció que es poden prescriure per avaluar la capacitat tècnica dels licitadors⁴⁷. Especialment important és la consideració d'aspectes ambientals en els contractes d'obres i els contractes de serveis que requereixen competències ambientals (contractes de manteniment, transport, gestió de residus etc.).

A part de l'acreditació de l'experiència en el camp ambiental (la relació dels principals treballs realitzats), la possessió d'un sistema de gestió ambiental pot

⁴⁶ Article 24 de la Directiva 2004/18/EC i article 36 de la Directiva 2004/17/CE; article 87 del TRLCAP

⁴⁷ Article 48 de la Directiva 2004/18/EC i articles 53 i 54 de la Directiva 2004/17/CE; article 17 a 19 del TRLCAP

utilitzar-se com a una mostra de la solvència tècnica en el camp ambiental, sempre que l'àmbit de gestió ambiental estigui relacionat amb l'objecte del contracte. Cal tenir en compte que els sistemes de gestió ambiental (EMAS⁴⁸ o ISO 14001⁴⁹) fan referència al proveïdor com a empresa i no a un producte en concret (els productes es certifiquen amb les ecoetiquetes). Igual que en el cas de les ecoetiquetes, la possessió de la certificació EMAS o ISO 14001 no es pot exigir obligatòriament, sinó s'ha de possibilitar la utilització d'altres tipus de certificacions o justificants equivalents per mostrar la solvència del licitador.

Adjudicació del contracte

És possible utilitzar criteris ambientals en l'adjudicació del contracte, sempre que estiguin relacionats amb l'objecte del contracte, que estiguin clarament expressats en els plecs particulars i que compleixin amb els principis fonamentals del dret europeu com la transparència o no discriminació.

F. La oferta econòmicament més avantatjosa

Els costos reals del contracte es poden tenir en compte utilitzant l'aproximació del "cicle de vida", que no només té en compte el cost d'adquisició d'un producte o servei sinó també les despeses econòmiques i ambientals durant la seva utilització, com poden ser despeses energètiques. En aquest sentit, les noves Directives introdueixen el concepte de l'"oferta econòmicament més avantatjosa" i permeten avaluar les ofertes segons les seves característiques econòmiques i qualitatives per determinar quina oferta dona la millor relació qualitat - preu⁵⁰.

G. Criteris d'adjudicació

Les noves Directives permeten explícitament la utilització de consideracions ambientals en l'adjudicació del contracte. Les regles bàsiques per a la utilització de consideracions ambientals en l'adjudicació del contracte es basen en la Jurisprudència europea⁵¹. A la pràctica això significa que en els plecs s'ha de especificar detalladament la puntuació per criteris ambientals, pel que fa a millores ambientals, més enllà dels criteris ambientals fixats a les especificacions

⁴⁸ Regulation (EC) No 761/2001 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 allowing voluntary participation by organizations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS)

⁴⁹ European/International Standard EN/ISO 14001:1996 on environmental management systems

⁵⁰ Article 46 de la Directiva 2004/18/EC i articles 55 de la Directiva 2004/17/CE

⁵¹ veure la decisió del Tribunal de Justícia Europeu en el "Helsinki Bus Case": Concordia Bus Case C 513/99

tècniques. Especialment important és la graduació dels criteris d'adjudicació per ordre d'importància i l'establiment de la seva ponderació sobre el total. En concret, els criteris d'adjudicació han de: estar relacionats amb l'objecte del contracte, ser específics i objectivament quantificables, estar clarament descrits en els plecs i respectar la legislació europea.

Execució del contracte

En l'execució del contracte es poden tenir en compte consideracions ambientals, i les administracions públiques poden especificar en els plecs criteris d'execució per contractes d'obres i serveis, com podria ser la formació del personal en termes ambientals, la forma d'executar el servei pel que fa p.e. a la utilització i dosificació de productes i el seu reciclatge, i criteris d'execució per contractes de subministrament com poden ser la gestió de l'embalatge o altres aspectes de rellevància ambiental. Així, en cas de que una administració pública disposi d'un sistema de gestió ambiental, pot exigir a l'adjudicatari que executi el seu servei tenint en compte els criteris i procediments fixats en el sistema de gestió ambiental.

Annex II: Càlcul del consum energètic d'ordinadors en mode actiu

Per calcular el consum energètic en mode actiu, com ja s'ha esmentat anteriorment, no hi ha un mètode estàndard. No obstant s'està treballant per trobar-ne un. A continuació és proposa un sistema per calcular-ho ⁵².

A l'hora de tenir-ho en compte en els criteris d'adjudicació, s'haurà d'especificar en el plec de contractació:

- el nombre de punts que es volen atorgar a aquest criteri
- el mètode de càlcul del consum energètic en mode actiu (quadre següent)
- la necessitat d'aportar el càlcul per part del licitador (si no el presenten, no obtenen cap punt per aquest apartat)

Mètode de càlcul per determinar el consum energètic en mode actiu

(Condicions de la prova segons les "Condicions de prova per la conformitat de medicació per ordinadors segons l' *Energy Star*")

Mesura del consum mitjà d'energia (W) durant els primers 10 minuts immediatament després d'encendre l'equip, per PCs connectats a sistemes com teclat o ratolí, generant una senyal imatge, amb el sistema operatiu especificat al plec (si no hi ha cap, s'utilitzarà el Windows 2000) i *drivers* necessaris carregats, i sense cap programa iniciat.

Cap unitat ha de ser desconnectada durant el temps de medicació, ni manualment ni via gestió energètica.

Mètode de càlcul per determinar els punts d'adjudicació

$$\text{Punts} = (P \times 2) - [(C_i \times P) / C_m]$$

P = Nombre de punts màxims que es volen atorgar a aquesta millora

C_i = consum energètic de la proposta concreta

C_m = el consum més baix d'entre totes les propostes presentades

⁵² Aquest ha estat extret del manual *Procura+* (www.procuraplus.org) i modificat per Ecoinstitut Barcelona.

Annex III: Exemples de Mesura de Govern, Decret d'Alcaldia i Instrucció als Serveis

Exemple 1: Proposta de Mesura de Govern “Compra Verda” (Ajuntament de Badalona)

Mesura de govern sobre l'ambientalització i la promoció de la compra verda als serveis municipals

La ciutat de Badalona va acollir el maig del 2002 el Fòrum “Ciutat, empresa i medi ambient”, XIV Fòrum Internacional de la Xarxa Sèsame de ciutats, organitzat pel Centre de Convencions de Badalona (BCIN), sobre Ecodisseny i Producte Verd.

La Declaració de Badalona, resultat d'aquest fòrum, representa un pas endavant en l'Agenda 21 local, la Carta d'Aalborg sobre Ciutats Sostenibles, les conclusions sobre ciutat i medi ambient de la Cimera de la Terra (Rio de Janeiro- 1992) i el Programa de Bones Pràctiques en l'Hàbitat de Nacions Unides.

Els signants de la declaració de Badalona (representants dels consumidors, l'empresa i l'administració) manifesten que cal progressar en l'assumpció de la responsabilitat que els correspon com agents actius en la protecció del medi ambient i la preservació dels recursos naturals.

En aquest sentit i en relació als productes es posa de manifest que la crisi ambiental està donant lloc a l'aparició d'un nou perfil de consumidor, sensibilitzat amb l'ecologia, més solidari, que assumeix un paper proactiu i ho fa exercint com a consumidor responsable.

L'administració pública no és aliena a aquest procés:

- Des de la seva responsabilitat cal que impulsi el disseny ecològic i la producció més neta, així com l'etiquetatge i acreditació ambiental de productes i serveis davant dels consumidors.
- Pel seu paper exemplificador cal que elabori i apliqui en tots els seus centres Manuals de Bones Pràctiques ambientals, on es reculli propostes i consells pràctics per optimitzar l'ús dels recursos i minimitzar la generació de residus als centres públics.
- Per la seva importància com a consumidor cal que exerceixi la compra verda, això és, la compra de productes respectuosos amb el medi ambient i, en general, l'observació de criteris mediambientals, mitjançant la introducció de criteris de preferència en les clàusules de compra, i d'adjudicació d'obres i projectes.

Amb aquestes pràctiques les administracions poden incidir molt eficaçment, per via indirecta, en la promoció de la producció verda, donat que les seves compres signifiquen entorn d'un 15% del total de les compres a la Unió Europea.

Amb la voluntat d'avançar en aquesta direcció i en els compromisos adquirits com a signant de l'esmentada declaració, l'Ajuntament de Badalona acorda la següent:

MESURA DE GOVERN

1. Promoure la compra verda en els serveis municipals i especialment, en oficines i dependències municipals

- tant pel que fa a l'ús de productes i materials, la seva reutilització o reciclatge
- com en la introducció de paràmetres ambientals en la contractació de serveis,

de manera que als Plecs de Condicions de contractació pública municipal, al costat d'altres especificacions econòmiques o tècniques i en el marc que ofereix la legislació vigent i de les directives europees al respecte, es valori també la qualitat ambiental.

2. Constituir una Comissió Tècnica per promoure el desplegament d'aquestes actuacions. La comissió estarà integrada per un representant de cada Àrea. Aquesta elaborarà anualment un informe de les actuacions realitzades amb un programa de treball.
3. Crear el programa **Compra Verda** per tal de subministrar informació i assessorament a les dependències municipals. Aquest programa s'adscriurà (al Departament d'Ecologia Urbans, Sostenibilitat i Participació Ambiental) de l'Àrea de Medi Ambient: Sostenibilitat i Ecologia Urbana.

A la ciutat de Badalona, el XX de -----de 2003.

Exemple 2: Decret Política responsable de Compra de Fusta (Ajuntament de Barcelona)

Proposta Decret: Política responsable de compra de fusta

El Plenari del Consell Municipal, en la seva sessió de 22 de desembre de 2003 va aprovar una mesura de govern relativa a política responsable de compra de fusta, seguint les recomanacions del Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat, en compliment de l'Agenda 21 de Barcelona i d'acord amb la Declaració Institucional aprovada en aquest sentit. És per això, que l'Ajuntament de Barcelona vol desenvolupar una política de compra de fusta que contribueixi a una gestió racional i aprofitament més sostenible dels recursos forestals. L'ajuntament vol així assumir la seva responsabilitat en la introducció de sistemes i productes més respectuosos amb el medi ambient i en concret en els derivats de la fusta, que s'utilitzen per obres, mobiliari urbà, parcs i jardins, serveis funeraris, oficines, etc.

Atesos els beneficis ambientals i socials que té l'ús de fusta certificada, es dicta la següent instrucció als serveis amb l'objectiu de excloure de forma immediata l'adquisició de fusta provinent d'explotacions il·legals i també d'impulsar progressivament l'ús de fusta certificada a les dependències de l'Ajuntament i dels Instituts, d'acord amb els criteris que s'especifiquen.

DECRET

L'Ajuntament promourà l'adquisició de fusta certificada amb els requisits més exigents que sigui possible. Per això es demanarà un certificat forestal expedit per un organisme independent que compleixi els següents criteris quan, en funció del seu origen, siguin aplicables: protecció de la biodiversitat, inclosa la conservació dels boscos primaris i/o d'interès per a la conservació; la gestió forestal a llarg termini; la cadena de custòdia que garantitzi que els productes finals s'hagin elaborat amb fusta certificada; el reconeixement dels drets dels pobles indígenes i el seu estil de vida; la millora de les condicions laborals i socials dels treballadors i de les comunitats locals i la participació i consens amb les organitzacions no governamentals.

2. En la contractació pública municipal s'establirà un ordre de preferència de certificats i documents acreditatius, que s'especificarà en els criteris per a l'adjudicació, prioritzant aquells que ofereixen major informació sobre les característiques ambientals del producte, la sostenibilitat en producció i extracció així com dels criteris socials requerits en el procés d'acreditació. L'ordre serà de major a menor:

- fusta o productes de fusta amb segell FSC o certificacions equivalents.
- altres certificats de gestió forestal d'àmbit nacional o regional expedits per una tercera part independent (PFEC, Àngel Blau, DGQA o equivalents).
- Documents que acreditin que la fusta o els productes de fusta provenguin d'empreses compromeses amb la gestió forestal sostenible a través d'aliances i col·laboracions amb ONGs progressant cap a una certificació de la gestió forestal. En aquest cas es demana una descripció de les mesures iniciades.

En qualsevol cas, serà imprescindible un certificat d'origen, per garantir que els materials no provenguin de països en conflicte. Així mateix, es vetllarà per aconseguir les majors garanties que la fusta no provingui de tales il·legals.

Durant l'any 2004 els licitadors que estiguin participant en un procés de certificació forestal podran aportar com a document justificatiu una còpia de la sol·licitud d'adhesió a un dels sistemes de certificació abans esmentats, per tal que es pugui considerar el compliment dels requisits esmentats.

3. L'aprofitament més sostenible dels recursos forestals implica la reutilització de les matèries primeres provinents de processos de reciclatge, com és el cas del paper. Per l'avaluació de les ofertes de subministrament de paper en raima, l'ordre de preferència que s'especificarà en els criteris d'adjudicació serà de més a menys:

Paper reciclat:

- paper reciclat certificat amb Àngel Blau, DGQA o equivalents.
- paper reciclat amb certificats d'altres organismes no oficials.

Paper no reciclat:

- paper amb segell FSC.
- paper amb segell Cigne Blanc, DGQA o equivalents.

4. Es crea una comissió de treball per tal de fer inventari de les compres realitzades i fer el seguiment de l'aplicació del Decret, formada per representants de: l'Institut Municipal de Parc i Jardins, el Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient, el Sector d'Urbanisme, l'Institut Municipal de Serveis Funeraris, la Direcció de Serveis Jurídics i el Sector de Serveis Generals, així com representants dels Districtes i altres empreses municipals. Aquesta comissió estarà coordinada pel director d'Educació i Participació Ambiental.

Barcelona, de 2004

L'Alcalde

Exemple 3: Instrucció als Serveis sobre les Nadales (Ajuntament de Barcelona)

INSTRUCCIÓ ALS SERVEIS SOBRE LES NADALES

L'Ajuntament de Barcelona està impulsant, d'acord amb els objectius de l'Agenda 21 de Barcelona, el procés d'ambientalització dels serveis municipals. Una de les seves concrecions és la política de reducció del consum de paper i de foment de l'ús de paper reciclat, per tal d'afavorir un ús racional i eficient dels recursos naturals.

Amb aquest motiu, i davant de les properes festes de Nadal, es dicta la següent Instrucció als Serveis:

- 1) Les diferents dependències municipals que vulguin editar i distribuir felicitacions de Nadal, hauran d'utilitzar preferentment les Nadales electròniques, que tenen el mateix efecte i suposen un estalvi de paper i de despesa econòmica. S'evitarà, així mateix, i d'acord amb les recomanacions de l'IMI, la distribució massiva i indiscriminada d'aquestes felicitacions. Les dependències que ho desitgin, poden adaptar i utilitzar la felicitació electrònica que estarà disponible a la web municipal (www.bcn.es/agenda21/oficinaverda).
- 2) Quan les circumstàncies ho justifiquin, els serveis municipals que vulguin editar felicitacions impreses, han de fer-ho en paper 100% reciclat, d'acord amb el Decret d'Alcaldia de 22 de març de 2002 (exp 137/2002) i realitzar-les, preferentment, en col·laboració amb alguna de les ONG's socials o de cooperació al desenvolupament (Intermon-OXFAM, UNICEF, Coperacció, etc.) que promouen aquests productes.

Barcelona, novembre de 2.004



Santa Eugènia, 10, 4t
17001 Girona

Tel. 972 42 61 05

Fax 972 42 61 06

<http://www.cilma.org>

cilma@ddgi.es

Amb el suport de



Diputació de Girona



Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge